

Nieuw gedachtegoed in Finland

Een onderzoek naar de introductie van
het contextueel gedachtegoed in Finland

mei 2012

Christelijke Hogeschool Ede
Albert van Dieren

Instituut Contextuele Benadering
Jaap van der Meiden

William Boerman | Sander Heeres

Afstudeerproduct voor de opleiding
Maatschappelijk Werk en Dienstverlening

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Woord van dank	6
Hoofdstuk 1- Plan van aanpak.....	7
Inleiding	7
1.1 Aanleiding en probleembeschrijving.....	7
1.2 Vraagstelling	9
1.3 Doelstellingen.....	10
1.4 Relatie met de verdiepingsminor	10
1.5 Werkwijze en onderzoeksmethoden	10
1.6 Middelen	11
1.7 Begeleiding	12
1.8 Eindproduct en verslaglegging	13
1.9 Leeswijzer	13
Hoofdstuk 2 – Verantwoording	15
Inleiding	15
2.1 Vooruitblik.....	15
2.2 Samenvatting onderzoek.....	19
2.2.1 Onderwerp en doel van het onderzoek	20
2.2.2 Verwachtingen uitkomst onderzoek	20
2.2.3 Relevantie voor werkveld.....	20
2.2.4 Relevantie voor opdrachtgever Instituut Contextuele Benadering	21
2.2.5 <i>De wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd</i>	22
2.2.6 De belangrijkste resultaten, conclusies en aanbevelingen	22
2.3 Verantwoording inhoudelijke keuzes.....	23
2.4 Validiteit en betrouwbaarheid	24
2.4.1 Validiteit	24
2.4.2 Betrouwbaarheid.....	25
2.5 Beschrijving van het huidige zorgstelsel in Finland.....	27
Samenvatting.....	30
Hoofdstuk 3- Deelvraag 1.....	31
Inleiding	31
3.1 Wat is het contextueel denken in hoofdlijnen?	31
3.2 Wat is de essentie van het Social Work?.....	34
3.3 Welke elementen van het contextuele denken sluiten aan op het Social Work?	38
Samenvatting.....	40

Hoofdstuk 4 – Deelvraag 2	41
Inleiding	41
4.1 Hoe ziet de sociale kaart van Finland eruit?.....	41
4.2 Hoe is het Social Work vormgegeven?	45
4.3 Welke verschillen zijn er ten opzichte van Social Work in Nederland	48
Samenvatting.....	50
 Hoofdstuk 5 – Deelvraag 3	 52
Inleiding	52
5.1 Hoe zien we contextueel denken verschijnen in Finland	52
5.2 Binnen welke werkwijzen en projecten wordt contextuele hulpverlening voornamelijk toegepast.....	53
5.3 Hoe worden Social Workers in Finland opgeleid.....	54
5.3.1 Historische schets.....	55
5.3.2 De huidige educatie tot social worker.....	56
5.4 Welke (koepel)organisaties in Finland hebben een relatie met contextueel denken.	58
Samenvatting.....	59
 Hoofdstuk 6 – Deelvraag 4	 60
Inleiding	60
6.1 Welke (koepel)organisaties binnen social work zijn er.	60
6.2 Welke van deze organisaties zouden van belang zijn voor introductie van contextueel denken	62
6.3 Welke van deze organisaties zijn ontvankelijk voor het contextuele gedachtegoed en om welke redenen?	64
6.4 Hoe zouden opleidingsinstituten het contextuele denken kunnen introduceren.....	65
6.5 Hoe zouden opleidingsinstituten gemotiveerd kunnen worden om contextueel denken te introduceren en welke criteria en argumenten hanteert men om het opleidingsaanbod op te baseren.....	66
6.5.1 Recente ontwikkelingen	67
6.5.2 Criteria opleidingsaanbod	68
6.5.3 Motiveren van opleidingsinstituten	69
6.6 Wat voor gevolgen zou introductie van het contextuele gedachtegoed kunnen hebben voor de plaats van het contextuele denken in Finland.	70
Samenvatting.....	71
 Hoofdstuk 7 – Conclusies en aanbevelingen.....	 73
Inleiding	73
7.1 Conclusies en aanbevelingen	73

7.1.1 Wat zijn de kenmerken van het contextuele denken zoals die van toepassing is/zou kunnen zijn binnen het Social Work?	74
7.1.2 Hoe is de hulpverlening en in het bijzonder het Social Work in Finland vormgegeven, en welke kenmerkende verschillen op het gebied van Social Work zijn er met Nederland?	75
7.1.3 Hoe is het gesteld met het gebruik van het contextuele denken in de hulpverlening in Finland? (Social Work en relatie- en gezinstherapie alsmede in bijbehorende koepelorganisaties en opleidingsinstituten).....	76
Aanbeveling I	76
7.1.4 Welke organisaties zijn ontvankelijk en relevant voor implementatie dan wel introduceren en/of versterken van de contextuele hulpverlening in Finland?	77
Aanbeveling II	79
Aanbeveling III	79
7.2 Betekenis van deze conclusies	80
7.3 Aanbeveling(en) met betrekking tot mogelijk vervolgonderzoek.....	81
7.4 Vergelijkende opmerkingen	82
7.5 Terugblik.....	83
Literatuurlijst	87
Bijlagen	91

Voorwoord

Na nagedacht te hebben over de mogelijkheden voor onderzoek zijn wij in gesprek gegaan met Jaap van der Meiden, coördinator van het Instituut Contextuele Benadering.

Na meerdere gesprekken hebben we het besluit genomen dat we zouden gaan onderzoeken hoe het contextuele denken in Finland versterkt dan wel geïntroduceerd zou kunnen worden.

Waarom Finland? Een van de redenen is dat Finland de organisatie van het zorgstelsel baseert op *The Nordic Welfare State Model*. Dit maakt dat de zorg anders is opgezet dan in Nederland. Voor ons was het interessant om te kijken of het contextuele denken ook draagvlak kan krijgen in een Europees land waar de zorg anders geregeld is.

Daarnaast zouden we in Finland naast het afstuderen vakken kunnen volgen op de University of Eastern Finland. De combinatie van studeren en afstuderen daagde ons uit.

Het doen van onderzoek was voor ons beiden een enorme uitdaging. Het lezen van literatuur en het begrijpen van het Finse zorgstelsel heeft veel bijgedragen aan onze ontwikkeling als professional.

Na ruim drie maanden onderzoek hebben wij vanuit het onderzoeksproduct conclusies en aanbevelingen geschreven. Deze conclusies en aanbevelingen kunnen helpen bij het introduceren en/of versterken van het contextuele denken in Finland. Zij bieden tevens de basis voor mogelijk vervolgonderzoek.

We hebben hard gewerkt om resultaat te krijgen en we zijn trots om dit eindproduct te presenteren.

Woord van dank

Dit onderzoek zouden wij niet hebben kunnen uitvoeren en afronden zonder hulp van allerlei mensen. Op verschillende wijzen zijn wij ondersteund en aangemoedigd. De volgende personen willen we graag bedanken:

Onze opdrachtgever vanuit het Instituut Contextuele Benadering (ICB), Jaap van der Meiden. Wij hebben een mooie opdracht gekregen en veel gesprekken gevoerd om de opdracht uitvoerbaar te maken. Ook tijdens het onderzoeksproces konden we met vragen bij hem terecht. Dit heeft ons enorm geholpen.

Albert van Dieren, onze afstudeerbegeleider. Wij zijn geweldig begeleid. Het was super om snelle reacties op onze vragen te krijgen en ook de feedback was altijd duidelijk en concreet. Het heeft ons enorm geholpen om elke stap te zetten in ons onderzoek.

In voorbereiding op het onderzoek zijn wij begeleid door Arend ten Brinke. Hij heeft ons geholpen om een duidelijk Plan van Aanpak te formuleren. Dit heeft ons enorm geholpen om een goede start te maken aan ons onderzoek.

Een speciaal woord van dank voor de professoren van de University of Eastern Finland in Kuopio: Leena Leinonen en Pirjo Pölkki. Door hun fantastische begeleiding en adviezen hebben we dit onderzoek tot een mooi resultaat kunnen brengen. Onze bijzondere dank gaat uit naar Ms. Pirjo Pölkki die ons van het begin tot het eind heeft begeleid in het onderzoek. Zonder haar hadden wij niet makkelijk aan interviews gekomen. Daarnaast was haar kennis van en ervaring in het social work ondersteunend in het doen van onderzoek.

Wij willen speciaal onze familie en vrienden bedanken. Bedankt voor jullie aanmoediging, gebeden en ondersteuning. Wij willen God danken voor de hulp en kracht die wij kregen tijdens het doen van onderzoek.

Ede, mei 2012

Sander Heeres en William Boerman

Hoofdstuk 1- Plan van aanpak

Inleiding

In dit plan van aanpak worden de aanleiding en probleembeschrijving van ons onderzoek beschreven (1.1). Vervolgens zijn de deelvragen beschreven die beantwoordt dienen te worden om teneinde de hoofdvraag te kunnen beantwoorden (1.2). Daarna worden de doelstellingen van ons onderzoek uitgewerkt (1.3). Dit wordt gevolgd door een beschrijving van de relatie van dit onderzoek met de door ons gevolgde verdiepingsminor (1.4) en een uiteenzetting van onze werkwijze en onderzoeksmethoden (1.5). Daarnaast beschrijven wij welke middelen wij nodig hebben voor ons onderzoek (1.6) en volgt een beschrijving van de begeleiding die wij verwachten (1.7). In de een na laatste paragraaf beschrijven wij hoe wij ons onderzoeksproduct vastleggen en hoe ons eindproduct eruit gaan zien (1.8) met als afronding een leeswijzer voor ons onderzoeksproduct (1.9).

1.1 Aanleiding en probleembeschrijving

Dit onderzoek komt voort uit de vraagstelling van de heer J. van der Meiden (hierna opdrachtgever genoemd). Hij is verbonden aan de Christelijke Hogeschool Ede en werkzaam als docent en hij is coördinator van het Instituut Contextuele Benadering(ICB). Het Instituut Contextuele Benadering is een instituut dat in 2009 is opgericht vanuit de CHE en heeft ten doel dat het een bijdrage levert aan de ontwikkeling, opleiding en onderzoek van het Contextuele Denken in de lijn van de Hongaars-Amerikaanse psychiater Iván Böszörményi-Nagy.

Het onderzoek zal helpend zijn voor het ICB omdat zij uiteindelijk een goed beeld wil krijgen van hoe de contextuele hulpverlening zich verhoudt binnen Europa. Het ICB is geen rechtstreeks lid van de EAP (European Association Psychotherapy). Wel is het ICB lid van de NAP (Nationale Associatie Psychotherapie).

De Vereniging Contextueel Werkers heeft zich gewend tot het EAP om erkenning van contextuele therapie te verwerven. Deze organisatie beheert namelijk het ECP (European Certificate Psychotherapy) register. Het ECP wordt inmiddels in een groot deel van Europa erkend. Omdat er daarmee een relatie is tussen contextuele hulpverlening en het EAP is het van belang om meer te weten over de contextuele hulpverlening in Europa. Mogelijk kan in

een samenwerking met andere Europese landen een Europese EAP vertegenwoordiging van de contextuele hulpverlening worden opgericht. Het ICB wil daar een rol in spelen. Het EAP is ook gevestigd in Finland. Het heeft een meerwaarde meer te leren over de inzet van contextuele hulpverlening in Finland omdat zij ook deel uitmaken van het EAP. Als er in Finland nog weinig of niets gedaan wordt met contextuele hulpverlening ligt daar voor het ICB een uitdaging om deze vorm van hulpverlening en therapie bekend te maken in Finland. En Finland zo deelgenoot te maken in Europees opzicht. Dit maakt de contextuele hulpverlening en therapie sterker omdat zij dan meer toegepast wordt binnen Europa. Onze opdrachtgever wil dat wij onderzoeken op welke wijze we het Contextueel Denken kunnen introduceren en/of versterken in Finland.

Voordat we tot deze opdracht kwamen hebben we van de opdrachtgever de vraag gekregen om een vooronderzoek te verrichten. In dit onderzoek hebben we onderzocht of het Contextueel Denken/Hulpverlening aanwezig is in Finland. Via de National Delegate, mevrouw Renée Oudijk van de European Association for Psychotherapie, kwamen we in contact met de EFTA (European Family Therapy Association). De EFTA is een koepelorganisatie voor familietherapeuten binnen Europa. De EFTA baseert zich op de familietherapie en richt zich op systeemtherapie. In Finland is ook een delegatie van de EFTA. De familietherapie en daarmee een samenbundeling van systeemgericht denken is aanwezig in Finland. Volgens ons onderzoek is echter het Contextueel Denken en daaruit voortkomend de contextuele hulpverlening niet aanwezig in Finland. Dit verklaart waarom wij vanuit het ICB de opdracht hebben gekregen om onderzoek te doen in Finland hoe de contextuele hulpverlening daar kan worden geïntroduceerd.

1.2 Vraagstelling

Vanuit de aanleiding en de probleemstelling wordt de volgende hoofdvraag geformuleerd:

Hoe zou de contextuele hulpverlening meer kunnen worden toegepast binnen het social work in Finland?

Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden, zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

Deelvraag 1

Wat zijn de kenmerken van het contextuele denken zoals die van toepassing is/zou kunnen zijn binnen het social work?

Deelvraag 2

Hoe is de hulpverlening en in het bijzonder het social work in Finland vormgegeven, en welke kenmerkende verschillen op het gebied van social work zijn er met Nederland?

Deelvraag 3

Hoe is het gesteld met het gebruik van het contextuele denken in de hulpverlening in Finland?(social work en relatie- en gezinstherapie alsmede in bijbehorende koepelorganisaties en opleidingsinstituten).

Deelvraag 4

Welke organisaties zijn ontvankelijk en relevant voor implementatie dan wel introduceren en/of versterken van de contextuele hulpverlening in Finland?

1.3 Doelstellingen

Het ICB wil graag meer weten over welk draagvlak er is voor Contextuele Hulpverlening in Finland. Het doel van dit onderzoek is om informatie te verzamelen over dit onderwerp en dit in kaart te brengen om ten einde de hoofdvraag te kunnen beantwoorden. Ons onderzoek richt zich er voornamelijk op om in kaart te brengen hoe contextueel denken (in de breedte van het begrip) aanwezig is in Finland en hoe het Contextueel Denken (naar Nagy) eventueel geïntroduceerd zou kunnen worden. Waar nodig zullen we vergelijkende opmerkingen plaatsen tussen Finland en Nederland. Onze focus zal liggen op Finland. Dit omdat verdere motivatie tussen de verschillende landen niet in lijn van de onderzoeksvragen ligt.

1.4 Relatie met de verdiepingsminor

Wij hebben de minor Toegepaste Psychologie gevolgd. De relatie met de minor Toegepaste Psychologie is duidelijk aanwezig. Contextueel Denken (in volle breedte van het begrip) is een van de elementen die we terug kunnen zien in verschillende psychologische stromingen. Juist in concreet psychologische hulpverlening wordt vaak gekeken naar de context van de hulpvrager en de relatie van de context met het probleem en/of de hulpvraag. We zullen in ons onderzoek de Contextuele Hulpverlening beschrijven en weergeven welke ruimte er is voor dit denken en de manier van hulpverlening. Dit staat in evenzo in relatie tot de psychologie omdat het gaat om een visie en benaderingswijze.

1.5 Werkwijze en onderzoeksmethoden

Ons onderzoek zal een kwalitatief onderzoek worden dat het karakter heeft van een survey. Ons onderzoek ligt het dichtst bij een survey omdat wij vooraf duidelijk hebben welke informatie wij nodig hebben om ten einde de hoofdvraag te kunnen beantwoorden. Om de hoofdvraag te beantwoorden zullen wij eerst onderzoeken welke plaats verschillende manieren van contextueel denken heeft in Finland. Vervolgens zullen wij door middel van dataverzameling en interviews het onderzoek verder vorm geven. Om het onderzoek af te ronden zullen wij nog een overzicht geven van organisaties die relevant zijn voor implementatie dan wel introduceren en/of versterken van het Contextueel Denken.

Literatuurstudie

Dit onderzoek zal starten met een beschrijving van de inhoud van het Contextueel Denken en een weergave van de essentie van het social work. Dit geeft antwoord op deelvraag 1 en zal de basis zijn van waaruit wij het verder onderzoek vormgeven. Deelvraag 2 zal beantwoord worden door een beschrijving van de sociale kaart van Finland. We zullen niet de hele sociale kaart beschrijven maar enkel de onderdelen die relevant zijn voor de implementatie dan wel introduceren en/of versterken van het Contextueel Denken. Daarnaast zullen we deelvraag 3 en 4 deels beantwoorden door literatuurstudie. We willen het Finse zorgstelsel zorgvuldig in kaart brengen en daarbij ook de opleidingen van social work en (koepel)organisaties binnen het social work beschrijven. Het hoofdstuk dat de conclusies en aanbevelingen beschrijft zal gebaseerd worden op de bevindingen vanuit de literatuur, maar zal ook deels opgebouwd worden vanuit informatie dat ons toekomt vanuit interviews.

Interviews

Om grote onderdelen van deelvraag 3 en 4 te beantwoorden zullen we een gedeeltelijk gestructureerd interview houden (indien dit realiseerbaar is) met diverse instellingen, hulpverleners, professoren van universiteiten en medewerkers van (koepel)organisaties. De opzet en de uitwerking van de interviews zullen een explorerend karakter hebben.

Resultaat

De resultaten van het onderzoek zullen worden beschreven in het afstudeerwerkstuk. Hierin zullen de bevindingen en uitslagen van ons onderzoek onderbouwd beschreven worden. Het uiteindelijke resultaat van ons onderzoek zal worden gepresenteerd op de CHE aan de opdrachtgever en onze afstudeerbegeleider, de heer Albert van Dieren. Mogelijk zullen mensen die betrokken zijn bij het ICB (De organisatie waarvan onze opdrachtgever onderdeel uitmaakt) ook aanwezig zijn bij de presentatie van ons afstudeeronderzoek.

1.6 Middelen

Materialen die wij nodig hebben voor de uitvoering van ons onderzoek in Finland zullen ons toekomen vanuit de *University of Eastern Finland*. Op deze universiteit hopen wij enkele vakken te volgen en is ons medewerking toegezegd van professoren in de vorm van hulp bij

ons afstuderen. Bij materialen denken we aan het gebruik van een computer, bibliotheek en accommodatie om rustig te kunnen werken op de universiteit. Daarnaast zullen we zelf literatuur opstellen in het Engels en het Fins wat ons zal helpen beter het onderzoek te kunnen doen. Hiermee bedoelen we bijvoorbeeld een document waarin de theorie van Nagy kort en bondig wordt beschreven. Dit kunnen wij vervolgens gebruiken om mensen kennis van Contextueel Denken te laten nemen.

Om ons onderzoek concreet uit te voeren zullen we ook gebruik maken van: literatuur en vakgerelateerde publicaties/artikelen, artikelen over het Finse zorgstelsel en informatie over verschillende(koepel)organisaties en interviews.

1.7 Begeleiding

In Finland zullen we worden begeleid door professoren van de *University of Eastern Finland* in Kuopio. Hoe de begeleiding vorm gaat krijgen is op dit moment nog niet duidelijk. Hulp en inzet is echter wel toegezegd. In de eerste week dat wij in Finland zijn zullen wij een gesprek hebben om de begeleiding inhoudelijk te bespreken.

Daarnaast worden we vanuit Nederland begeleid door de heer Albert van Dieren en de heer Frans van der Veer. De taken zijn als volgt omschreven in de afstudeernota:

- Stimuleren en activeren van het afstudeerproces van studenten
- Fungeren als klankbord voor de studenten
- Adviseren en structureren van het proces, begrenzing van het onderwerp
- Bewaking HBO-niveau. Zoals inzet van onderzoeksvaardigheden
- Stimuleren van procesvoortgang en inhoudsverdieping
- Advisering over verwijzing naar relevante deskundigen of specifieke bronnen
- Becomentariëring van (deel)producten
- Goedkeuring verlenen voor afronden van afstudeerproduct
- Beoordelen van onderzoeksproduct, presentatie en het onderzoeksproces

Voor inhoudelijke zaken m.b.t. het onderzoek worden we op afstand begeleid door onze opdrachtgever. De taken zijn als volgt omschreven in de afstudeernota:

- Het bieden van voldoende medewerking in begeleidingstijd, werkruimte, overlegmomenten en faciliteiten voor realiseren van doelen zoals verwoord in plan van aanpak
- Inhoudelijk en procesmatig coachen van student binnen de organisatie
- Bieden van ondersteuning bij het wegwijs worden in en ruimte vragen binnen organisatie
- Aanwezig zijn bij de presentatie van de student als afronding van het afstuderen
- Het uitbrengen van een gekwalificeerde beoordeling aan de afstudeerbegeleider

Tijdens het verblijf in Finland zullen we met regelmaat contact hebben met beide partijen. Dit zal zijn per e-mail of per telefoon. Zowel de afstudeerbegeleider als de opdrachtgever wordt op de hoogte gehouden van de vorderingen en vragen m.b.t. het onderzoek. Zo kunnen beide partijen aansturen in het proces van onderzoek en verslaglegging.

1.8 Eindproduct en verslaglegging

Eindproduct:

- Afstudeerwerkstuk
- Presentatie van dat werkstuk
- Persbericht

Het afstudeerwerkstuk beschrijft onze bevindingen ter beantwoording van de deelvragen en de beantwoording van de hoofdvraag. Daarnaast zal een overzicht bijgevoegd worden van de bronnen en de literatuur die wij gebruikt hebben in ons onderzoek.

De presentatie voor onze opdrachtgever zal de afronding van ons afstuderen betekenen, waarna wij het eindproduct zullen overhandigen aan het Instituut Contextuele Benadering.

1.9 Leeswijzer

In deze paragraaf lichten wij toe wat u in de volgende hoofdstukken kan verwachten.

In hoofdstuk twee geven wij een korte samenvatting van het onderzoek en beschrijven wij de relevantie van ons onderzoek voor het werkveld en de opdrachtgever. Daarnaast verantwoorden wij de door ons gemaakte inhoudelijke keuzes en geven wij weer wat de validiteit en betrouwbaarheid van ons onderzoek is. Voor de start van ons onderzoek hebben wij ons verdiept in het Finse zorgstelsel. De laatste paragraaf beschrijft in

hoofdlijnen hoe het huidige Finse zorgstelsel is vormgegeven. Dit dient als opstap om de volgende hoofdstukken in het perspectief van dit zorgstelsel te plaatsen

In hoofdstuk drie en vier vindt u het grootste gedeelte van ons literatuuronderzoek.

Hoofdstuk drie start met een uiteenzetting van het contextuele denken en wordt gevolgd door een beschrijving van de essentie van het social work. Hoofdstuk drie sluit af met een

beschrijving van de elementen van contextueel denken die aansluiten op het social work

Hoofdstuk vier is een beschrijving van hoe de sociale kaart van Finland eruit ziet en hoe het social work is vormgegeven, dit wordt gevolgd door een beschrijving van de belangrijkste verschillen met het Nederlandse social work

Hoofdstuk vijf is gedeeltelijk opgebouwd vanuit literatuuronderzoek en gedeeltelijk

beantwoord vanuit informatie verkregen uit interviews. Het hoofdstuk beschrijft hoe het is gesteld met het contextuele denken binnen het social work in Finland.

Hoofdstuk zes is grotendeels beschreven vanuit de door ons afgenomen interviews met

professoren die een relatie hebben met het social work. Het hoofdstuk bevat een

beschrijving van hoe het contextuele denken geïntroduceerd zou kunnen worden en welke organisaties daarbij van belang zijn.

Hoofdstuk zeven vormt het afsluitende hoofdstuk. In dit hoofdstuk beantwoorden wij de geformuleerde hoofdvraag: *“Hoe zou de contextuele hulpverlening meer kunnen worden toegepast binnen het Social Work in Finland?”*

Wij hebben conclusies geformuleerd op de deelvragen en van daaruit hebben wij de

hoofdvraag beantwoord. Vanuit onze bevindingen hebben we enkele aanbevelingen

geschreven. We sluiten dit hoofdstuk af met enkele vergelijkende opmerkingen en een

terugblik op ons onderzoek in internationaal perspectief.

Hoofdstuk zeven wordt gevolgd door een literatuurlijst en de bijlagen.

Hoofdstuk 2 – Verantwoording

Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven wij hoe wij ons hebben voorbereid op onze reis naar Finland. Daarnaast verantwoorden wij het onderwerp en doel van ons onderzoek en welke inhoudelijke keuzes wij hebben gemaakt in de uitvoering van het onderzoek. In de eerste paragraaf (2.1) beschrijven wij onze voorbereiding op de periode van studeren en afstuderen in het buitenland. In de tweede paragraaf (2.2) is de samenvatting van ons onderzoek beschreven. Dit bestaat uit een beschrijving van: het onderwerp, doel en onze verwachtingen over de uitkomst van ons onderzoek. Daarna wordt de relevantie voor het werkveld en de opdrachtgever beschreven. Daaropvolgend beschrijven wij de wijze waarop wij het onderzoek hebben uitgevoerd en de belangrijkste conclusies en aanbevelingen. In paragraaf drie (2.3) verantwoorden wij de inhoudelijke keuzes die wij m.b.t. het onderzoek gemaakt hebben. In de een na laatste paragraaf beschrijven wij de validiteit en betrouwbaarheid van ons onderzoek (2.4) en sluiten dit hoofdstuk af met een beschrijving van het huidige zorgstelsel in Finland (2.5)

2.1 Vooruitblik

Dit onderzoek wordt uitgevoerd en vormgegeven in Finland. Finland is een westers land, maar heeft zeker verschillen met Nederland wat betreft cultuur, gewoonten en werkwijzen. Wij hebben ons voorbereid door ons te verdiepen in de Finse cultuur. Als voorbereiding op onze reis hebben we lessen over internationalisering gevolgd op de *Christelijke Hogeschool Ede*. We hebben kennis ontvangen over wat cultuur is en hoe wij ons kunnen verhouden tot een andere cultuur. Theoretische informatie hebben wij gekregen uit het boek 'Culturele waarden en communicatie in internationaal perspectief' (2007) en door ons op internet te verdiepen in allerlei informatie over Finland. Onze voorbereiding en inzichten beschrijven we in deze paragraaf.

Als studenten die een onderzoek gaan uitvoeren zijn wij ons bewust van de andere cultuur en de daaruit voortkomende andere gewoonten. In de lessen internationalisering hebben we stilgestaan bij ons eigen 'paradigma'; het referentiekader van waaruit wij de werkelijkheid in ogenschouw nemen. Hoe wij de werkelijkheid in ogenschouw nemen komt doordat wij op een bepaalde manier hebben geleerd om naar onze omgeving te kijken. In de lessen van internationalisering werden wij ons bewust van het feit dat in andere culturen op

een andere wijzen naar dezelfde werkelijkheid gekeken kan worden. Een probleem kan in Finland dus anders geanalyseerd worden dan wij gewend zijn. Onze gedachte was, dat aangezien Finland een westers land is, er niet veel verschillen zullen zijn in benadering en analyse van een probleem en/of hulpvraag. Deze overtuiging kwam voort uit het idee dat het social work in heel veel landen gebaseerd is op dezelfde principes zoals we die kunnen vinden op de website van de *International Federation of Social Workers (IFSW)*. En onze overtuiging werd mede versterkt door het feit dat Finland net als Nederland een democratie is. Echter, we zijn ons er van bewust dat er in Finland meer verschillen kunnen zijn dan wij verwachten. Het is aannemelijk om te denken dat een andere cultuur ook anders omgaat met de organisatie van sociale zorg en de vormgeving van de hulpverlening. Onze verwachting is dat de verschillen minimaal zijn. Het gevaar is echter aanwezig dat we door deze visie ons niet bewust zullen zijn van daadwerkelijke verschillen. Om dit te voorkomen willen we meer lezen over de Finse cultuur en de wijze waarop het social work is vormgegeven. Tevens vormt het onderzoeken van het social work in Finland een onderdeel van een van de deelvragen van het onderzoek. Ter voorbereiding beschrijven wij ook de historie en de huidige vorm van het Finse zorgstelsel in paragraaf 2.5.

Doordat wij een ander referentiekader hebben dan de Finnen, bestaat het gevaar dat wij elk onderdeel in het social work gaan vergelijken met hoe het in Nederland is georganiseerd. Hierdoor ontnemen we onszelf de kans om open en nieuwsgierig naar een andere vormgeving van het zorgstelsel te kijken. Want als we dat doortrekken dan zullen wij ook anders gaan kijken naar de concrete hulp die geboden wordt aan cliënten. Een voorbeeld is dat wij vanuit onze organisatie van social work voor mensen met opvoedingsproblemen, de werkwijze in Finland zullen veroordelen omdat wij het anders gewend zijn. We willen ons inspannen om vanuit de organisatie van het zorgstelsel te kijken naar de concrete hulp die geboden wordt. Ons inziens levert dat ook de beste ervaring op van een internationale vergelijking. We zullen dan niet de concrete hulpverlening van Finland en Nederland met elkaar vergelijken, maar zullen kijken naar verschillen en overeenkomsten van de praktische hulp die voortkomt vanuit de organisatie van en visie op de hulpverlening. We proberen ons ook te dwingen om af en toe ons eigen referentiekader naar de achtergrond te schuiven waardoor we volgens de ethische principes van nieuwsgierigheid, verwondering en twijfel een visie kunnen creëren op de hulpverlening.

Een verschil waarvan wij ons ook bewust zijn is de definiëring van een probleem. Vanuit de opleiding *Maatschappelijk Werk en Dienstverlening* (MWD) hebben wij geleerd om op een bepaalde wijze een probleem te benaderen en te analyseren. In Finland kan dit op een hele andere manier gebeuren, omdat het zorgstelsel bijvoorbeeld heel anders is geregeld of omdat een probleem of hulpvraag vanuit een heel ander perspectief wordt gezien. Wij beseffen ons dat dit praktische gevolgen kan hebben voor het onderzoek. Als wij bijvoorbeeld een probleem een hele andere definitie en analyse toekennen dan de Finse social workers, dan zou het problemen kunnen opleveren in de gesprekken en interviews met social workers en/of professoren. Ons plan is ook om, voordat we interviews gaan afnemen, ons te verdiepen in deze materie om ongewenste miscommunicatie of eventueel onbegrip te voorkomen.

Naast het uitvoeren van ons onderzoek gaan wij ook studeren aan de *University of Eastern Finland* in Kuopio. In de informatie die wij gekregen hebben vanuit de universiteit hebben we ons verder verdiept in de Finse cultuur. Dit hebben we gedaan door onder andere mailcontact te hebben gehad met mevrouw professor L. Leinonen, die ons belangrijke informatie gaf over verschillen met de Nederlandse cultuur. Toen wij nog in Nederland waren hebben wij met haar een afspraak gepland in de week na onze aankomst. Mevrouw Leinonen had zich verdiept in ons onderwerp van afstuderen en gaf ons praktische tips wat betreft literatuur, interviews en verslaglegging.

Daarnaast vertelde zij ons dat we ons goed bewust moeten zijn van het feit dat veel oudere Finnen geen of beperkt Engels spreken. Wij hadden dit eerlijk gezegd al verwacht omdat we in vooronderzoek al op taalbarrières waren gestuit. Van mevrouw Leinonen hoorden we dat er vanuit de universiteit hulp wordt geboden in het doen van onderzoek. In ons geval betekent het dat wij een supervisor kregen toegewezen die ons wil begeleiden in ons onderzoek. Onze supervisor is mevrouw professor P. Pölkki. We hebben in de week na aankomst een gesprek gehad met haar. In het gesprek kregen we te horen dat het moeilijk zal zijn om interviews af te nemen met social workers in Finland. De Finnen zijn enigszins bescheiden en verlegen en om die reden staan veel social workers niet open voor interviews. Tweede andere redenen zijn dat de werkdruk voor social workers in Finland erg hoog ligt, waardoor er weinig tijd zal zijn om interviews af te nemen en ook om de reden dat veel

social workers wat ouder zijn en mede om die reden vaak zeer beperkt Engels spreken. We kregen echter wel het voorstel om de professoren van de *afdeling Social Sciences van de University of Eastern Finland* te interviewen. Mevrouw Pölkki heeft ons ook aan veel praktische informatie geholpen in de vorm van websites en tips over literatuur.

Het contact met studenten op de universiteit zal ons mogelijk ook helpen bij ons onderzoek. Door in gesprek te gaan over het social work zal ons ook meer duidelijk worden hoe alles is georganiseerd en hoe aankomende social workers tegen het werkveld aankijken. Daarnaast kunnen we ook veel van hen leren wat betreft cultuurverschillen en andere/nieuwe denkwijzen. Professor Pölkki wees ons erop dat er in Finland veel mensen zijn met alcoholverslaving en depressie. De alcoholverslaving is in Finland inmiddels wel sterk afgenomen, maar deze problematiek heeft het social work sterk gestempeld. Wij vonden het fijn om dit te horen maar verwachten niet dat wij veel raakvlakken zullen hebben met dit probleem gezien het onderwerp en doel van ons onderzoek. De informatie is echter wel handig om het social work en de ontwikkeling daarvan beter te begrijpen.

Wij zijn ons bewust van de impact die de Engelse taal op ons zal hebben. Wij spreken allebei redelijk Engels, maar verwachten wel dat het ons veel tijd zal kosten om literatuur te lezen, begrijpen, selecteren en te vertalen. Ook het opstellen van interviews in het Engels zal niet altijd gemakkelijk zijn. In de planning van ons onderzoek zullen we ons bewust moeten zijn van de tijd die het lezen, begrijpen, selecteren en vertalen van data en het opstellen van interviews zal innemen. Het feit dat wij geen Fins spreken zal ons ook beperken in het literatuuronderzoek. Zeker als het gaat om het onderzoeken van het Finse zorgstelsel zal het moeilijk zijn om voldoende Engelse boeken en websites tot onze beschikking te hebben. Om fouten of een beperkte beeldvorming te voorkomen hebben we besloten om bij twijfel contact te leggen met onze supervisor zodat we onze bevindingen kunnen verifiëren. Dit zal voorkomen dat we onjuiste informatie vermelden. Zelf hebben we enkele Nederlandse boeken meegenomen en hebben we een redelijk aantal boeken tot onze beschikking via internet.

De komende drie maanden zullen we intensief met elkaar samenwerken. Zowel voor als tijdens het ballotagegesprek hebben we hier bij stilgestaan. We zijn ons bewust van het feit

dat als we veel met elkaar moeten samenwerken er irritaties kunnen ontstaan. Een positief punt is dat we elkaars werkwijze kennen en van elkaar weten hoe we verslagleggen. Wij vullen elkaar wat dat betreft goed aan. We zijn beiden niet snel tevreden met resultaten. We willen de onderdelen van het onderzoek zo beschrijven dat we er beiden helemaal achter zullen staan. We werken niet heel veel met elkaar samen. Wij hebben ontdekt dat we het beste kunnen presteren door taken te verdelen. Wij bespreken van te voren door wat we willen bereiken en houden elkaar op de hoogte van het proces.

Als we taken gaan afronden, bespreken we samen elkaars stukken door zodat we optimale kwaliteit kunnen waarborgen. Een punt waar we goed op moeten letten is dat we beiden een andere manier van verslagleggen hebben. Het zal ons inspanning kosten om niet te veel onderscheid in de geschreven paragrafen te laten zien wat schrijfstijl betreft. Om irritaties en onnodige spanning te voorkomen hebben we besloten om ons eerlijk naar elkaar uit te spreken. In eerdere samenwerking deden we dit ook en dat zorgt voor een fijne samenwerking. Een zwak punt is voor ons beiden dat we het moeilijk vinden om te plannen. Om hierin verbetering aan te brengen willen we elke week de planning doorbespreken en elkaar op de hoogte houden van de vorderingen en/of stagnaties. Daarnaast zal de combinatie van afstuderen en studeren aan de universiteit onze creativiteit in het plannen op de proef stellen. We zullen er goed op moeten letten dat we onze aandacht en energie goed spreiden. Het feit dat we beiden een beetje perfectionistisch zijn zien we als positief. Hierdoor zullen we positief kritisch zijn op elkaar. We verwachten geen grote problemen in de samenwerking. Overleg en duidelijke communicatie zal ons hierbij helpen.

2.2 Samenvatting onderzoek

Deze paragraaf bevat zes subparagrafen. Eerst worden het onderwerp en het doel van het onderzoek beschreven, met daaropvolgend onze verwachtingen over de uitkomst van het onderzoek. Vervolgens wordt beschreven wat de relevantie van ons onderzoek voor het werkveld en de opdrachtgever is. In het een na laatste onderdeel beschrijven wij de wijze waarop wij het onderzoek hebben uitgevoerd. Deze paragraaf wordt afgerond door een beschrijving van de belangrijkste conclusies en aanbevelingen. De uitgebreide en complete uitwerking van de conclusies en de daaruit voortkomende aanbevelingen is beschreven in hoofdstuk 7.

2.2.1 Onderwerp en doel van het onderzoek

Het onderwerp van dit onderzoek staat beschreven in de hoofdvraag: “Hoe zou de contextuele hulpverlening meer kunnen worden toegepast binnen het Social Work in Finland?”

Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn er enkele deelvragen opgesteld die de vorm van ons onderzoek bepalen. Het doel van het onderzoek is om de opdrachtgever duidelijkheid te geven over de aanwezigheid van de contextuele benadering of elementen die voortkomen uit deze benadering. Uiteindelijk beschrijven wij in ons onderzoek hoe het contextuele denken naar Nagy versterkt en/of geïntroduceerd kan worden. Het uiteindelijke doel van het onderzoek is om aan de vraag van de opdrachtgever te voldoen. Dit doen wij door middel van het beantwoorden van de hoofdvraag.

2.2.2 Verwachtingen uitkomst onderzoek

Het onderzoek zal een beeld geven van een aantal gebieden wat betreft de sociale zorg in Finland. Het onderzoek zal gaan laten zien hoe het zorgstelsel in Finland is opgezet. We laten in de verschillende hoofdstukken zien hoe de sociale kaart van Finland eruit ziet. Daarnaast gebruiken we de kennis die we in de eerste periode van het onderzoek opdoen, om te onderzoeken waar er contextueel denken naar Nagy voorkomt. Afhankelijk van de precieze uitkomst van het eerste deel van het onderzoek, zullen we gaan kijken naar de mogelijkheden voor introductie van het contextueel denken volgens Nagy. We weten uit een klein vooronderzoek dat er weinig/niet gebruik wordt gemaakt van het contextueel denken volgens Nagy. Meer gegevens zullen we verkrijgen door het onderzoek. Aan de hand van de verzamelde gegevens zullen we gaan kijken waar introductie mogelijk is en hoe dit het beste kan gebeuren. Beide kanten, zowel het onderzoek naar het contextueel denken in de Finse zorg en de wijze van introductie, zal helpend zijn voor onze opdrachtgever. Wij verwachten dat het onderzoek zal uitwijzen dat het contextueel denken niet aanwezig is in Finland en dat wij in het onderzoek beschrijven hoe het contextuele denken geïntroduceerd zou kunnen worden.

2.2.3 Relevantie voor werkveld

Het contextueel gedachtegoed volgens Nagy wordt gebruikt in de Nederlandse zorg. Verschillende hulpverleningsorganisaties en opleidingsinstituten richten zich op de

contextuele hulpverlening. Hier wordt vaak uitgegaan van de contextuele denkwijze volgens Nagy.

De methode volgens Nagy heeft kijkend naar Europa nog aan bekendheid te winnen. De relevantie voor het werkveld is toe te kennen aan het gebruik van de contextuele hulpverlening in Nederland. Volgens de professionals en de opleidingsinstituten die deze theorie gebruiken, is deze effectief en helpend in de zorg. Hieruit kan men afleiden dat als het contextuele denken iets bijdraagt aan de kwaliteit van de zorg in Nederland, het ook betekenis heeft en kan bijdragen aan de kwaliteit van de zorg in Europa. Het onderzoek zal een beeld gaan geven van de maatschappelijke hulpverlening in Finland. Hoe deze is opgezet en wat verschillen zijn vergeleken met Nederland. Door te kijken naar hoe het zorgstelsel in Finland is opgezet, wordt ook duidelijk welke positieve verschillen ten opzichte van Nederland een positieve bijdrage leveren aan de zorg in Finland. Het laat zien welke organisatorische ontwikkelingen er zijn doorgemaakt en dit zou een voorbeeld kunnen zijn voor Nederlandse maatschappelijke hulpverlening. Daarnaast wordt er door het onderzoeken van de mogelijkheden voor de introductie van een nieuwe theorie/benadering, mogelijk het draagvlak voor deze theorie/benadering vergroot. Dit zou uiteindelijk een bijdrage kunnen leveren aan een betere ontwikkeling van de inzet van de theorie/benadering binnen Europa. Daarnaast is de beschrijving van hoe de sociale zorg in Finland is georganiseerd ook een toevoeging aan de kennis van social workers over het internationale social work.

2.2.4 Relevantie voor opdrachtgever Instituut Contextuele Benadering

Het ICB (Instituut Contextuele Benadering) heeft belang bij het onderzoek omdat het contextuele denken volgens Nagy weinig bekendheid heeft binnen Europa. Het EAP (European Association for Psychotherapy) heeft zich gevestigd in verschillende landen in Europa. Als meerdere landen de contextuele denkwijze/de theorie volgens Nagy gaan gebruiken, vergroot dit de kans op het officieel erkennen van de contextuele therapie als daadwerkelijk een therapie. Het ICB heeft belang bij dit onderzoek omdat het ICB zich naast de delen opleiding, principes en werkzaamheid zich ook richt op de ontwikkeling van het contextuele hulpverlening in de richting van ontwikkeling en toepassing. Dit onderzoek zal een bijdrage leveren aan de kijk op ontwikkeling van deze theorie/benadering buiten de grenzen van Nederland. Ook wordt er middels dit onderzoek een kijk gegeven op de

werkzaamheid van contextuele hulpverlening in Finland en hoe het eventueel versterkt en/of geïntroduceerd zou kunnen worden. Het ICB kan aan de hand van de aanbevelingen die voortvloeien uit dit onderzoek stappen ondernemen om het contextuele denken te versterken of te introduceren in Finland.

2.2.5 De wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd

Het onderzoek is tot stand gekomen door grotendeels dataonderzoek. We hebben gebruik gemaakt van literatuur, informatie uit interviews en contacten die wij hebben gehad in Finland. We hebben nauw samengewerkt met *medewerkers/professoren van de University of Eastern Finland*. Gezien hun ervaring hebben zij als geen ander een kijk op de hulpverlening in Finland met haar geschiedenis. De kennis uit de gesprekken met de professoren en de interviews die we hebben afgenomen heeft de beschrijving van informatie uit literatuur versterkt en onderbouwd. Ons onderzoek bestaat voor een groot gedeelte uit literatuuronderzoek en daarnaast ook uit kennis vanuit de praktijk.

2.2.6 De belangrijkste resultaten, conclusies en aanbevelingen

In deze subparagraaf vermelden we kort wat de belangrijkste conclusies en aanbevelingen van ons onderzoek zijn. Hoofdstuk zeven beschrijft hoe wij tot deze conclusies zijn gekomen.

De conclusies op basis van deelvraag drie en vier laten zien dat het contextueel denken naar Nagy niet aanwezig is in Finland. We kwamen tot de conclusie dat de (koepel)organisaties van het social work niet zouden kunnen helpen bij de allereerste introductie van het contextueel denken. Dit om de reden dat deze organisaties te weinig invloed hebben op welke theorieën en/of benaderingen de social workers gebruiken. De enige organisaties die invloed zouden kunnen uitoefenen zijn de opleidingsinstituten. Opleidingsinstituten zouden de contextuele benadering kunnen opnemen in hun onderwijsaanbod. Een beperking die het introduceren van het contextueel denken op een opleidingsinstituut heeft is dat elk opleidingsinstituut vrij is in de keuze van theorieën en/of benaderingen waarin men haar studenten onderwijst. Bij introductie zal men zich bewust moeten zijn van de afhankelijkheid van de professoren en hun enthousiasme over het contextuele denken en daarmee de bereidheid van de academie Social Sciences om deze benadering op te nemen in de opleiding voor social worker.

Het zal echter tijd kosten om de introductie zijn meerwaarde te laten hebben binnen het social work in Finland. Het zou eerder een meerwaarde kunnen hebben voor de beroepsgroep therapeuten. De gevolgen kunnen dus merkbaar zijn in de vorm van het bewust worden van de theorie en het gebruik ervan. Alleen zal dit vooral in het begin een klein effect hebben op de uitvoering en de plaats van het contextuele denken in het social work in Finland. Dit mede om het feit dat veel studenten uiteindelijk niet werkzaam zijn in het social work in Finland. De meeste studenten specialiseren zich namelijk tot therapeut of psycholoog. Als er daadwerkelijke introductie zou plaatsvinden op de universiteiten is het dus niet te garanderen dat er daadwerkelijk gebruik gemaakt zal worden van deze benadering in de praktijk.

De conclusies van ons onderzoek betekenen dus dat introductie via opleidingsinstituten mogelijk is. Daarnaast zou verspreiding van het contextuele denken via (koepel)organisaties mogelijk zijn. Echter, de wijze waarop dit zou moeten plaatsvinden zal een nieuw onderzoek behoeven.

2.3 Verantwoording inhoudelijke keuzes

In ons onderzoek hebben we gekozen om de Engelse termen 'social work' en 'social worker' aan te houden in plaats van de Nederlandse termen 'maatschappelijk werk' en 'maatschappelijk werker'. Allereerst omdat deze term internationaal wordt gehanteerd en we begripsverwarring wilden voorkomen. Een tweede reden is dat men in Finland de Engelse begrippen 'social work' en 'social worker' gebruikt om de educatie en de professie te benoemen. Een derde reden is dat we op deze manier geen onderscheid hoefden te maken tussen de mannelijke en vrouwelijke vorm van het woord 'maatschappelijk werker of maatschappelijk werkster'. In hoofdstuk 3.2 staat het social work en de internationale definitie van een social worker beschreven.

In Nederland kennen wij een onderscheid tussen de opleiding *Maatschappelijk Werk en Dienstverlening* en de opleiding *Sociaal Pedagogische Hulpverlening*. In Finland valt dit onder de opleiding Social Work. Om deze reden hebben wij deze onderscheiding achterwege gelaten in het onderzoeksproduct.

Wij hebben gekozen om interviews te houden met professoren die verbonden zijn aan de *University of Eastern Finland*. Het bleek om diverse redenen lastig te zijn om een interview te

houden met social workers in het werkveld. Omdat social workers in het werkveld mogelijk een ander beeld en een andere ervaring hebben op het gebied van social work, hebben we interviews gehouden met professoren die allemaal werkzaam zijn (geweest) in het werkveld. Op deze manier hebben we geprobeerd om zowel de inzichten vanuit de universiteit als de ervaring uit de praktijk met elkaar te verbinden. We hebben geprobeerd door onze selectie een meer evenwichtig resultaat uit de interviews te creëren.

De laatste inhoudelijke keuze die wij hebben gemaakt is om de samenhang te beschrijven van de informatie verkregen uit interviews en de informatie die ons toekwam vanuit dataonderzoek. Op deze manier hebben we geprobeerd om de ervaringen en de kennis uit de praktijk te verbinden met hetgeen in de literatuur is beschreven. Hierdoor hebben we bijna alle informatie kunnen controleren op juistheid, maar ook hebben we op deze wijze een dubbele argumentatie voor het geschrevene. Daarnaast hebben we informatie die ons onduidelijk was laten controleren door enkele professoren, zodat we onjuiste interpretatie konden voorkomen.

2.4 Validiteit en betrouwbaarheid

In deze paragraaf beschrijven wij de validiteit en betrouwbaarheid van ons onderzoek. Dit doen wij op basis van de definities van validiteit en betrouwbaarheid geformuleerd door Baarda, De Goede en Teunissen.

2.4.1 Validiteit

“Validiteit heeft te maken met de *juistheid van de onderzoeksbevindingen*. Het gaat daarbij om de vraag in hoeverre de onderzoeksbevindingen een goede weergave vormen van datgene wat zich feitelijk in de praktijk afspeelt” (Baarda, De Goede en Teunissen, 2009, p.197)

Wij hebben ons onderzoek valide gemaakt door allereerst de hoofdlijnen van het contextuele denken weer te geven en door de kern van het internationale social work te beschrijven. Een beschrijving van deze twee onderwerpen was ten eerste van belang voor onszelf. Wij wilden beiden een duidelijk beeld krijgen van het contextuele denken en het internationale social work, voornamelijk om te begrijpen wat de kern van ons onderzoek is. Daarnaast hebben we deze twee onderwerpen beschreven om de stap te maken naar social

work in internationaal perspectief. Het onderzoek naar de kern van het internationale social work heeft ons geholpen om iets afstand te nemen van ons Nederlands 'paradigma'. Hierdoor waren we meer ontvankelijk voor de manier waarop social work in Finland is vormgegeven. We werden ons meer bewust van de verschillende manieren waarop de basisprincipes van het internationale social work in allerlei landen op diverse manieren kan worden vormgegeven.

Doordat we ook onderzoek hebben gedaan naar het social work in Finland, kregen we de mogelijkheid om onze interviewvragen af te stemmen op de manier waarop het social work in Finland is vormgegeven. Dit heeft erin geresulteerd dat we ons Nederlands 'paradigma' niet hebben laten leiden in het formuleren van de interviewvragen. Hierdoor is het aannemelijk dat de resultaten vanuit de interviewvragen een goede weergave vormen van datgene wat zich in de praktijk afspeelt.

Wij hebben veel literatuuronderzoek gedaan. Met name het onderzoeken en het begrijpen van de Finse sociale kaart en daarmee ook het Finse social work, was ingewikkeld omdat sommige bronnen elkaar tegenspraken. Om te voorkomen dat onze onderzoeksbevindingen niet zouden kloppen met de werkelijkheid, hebben we met regelmaat onze informatie laten controleren door de professoren van de *University of Eastern Finland*. Daarnaast controleerden wij onze informatie meerdere keren aan de hand van andere literatuur, websites en artikelen. Dit heeft ertoe geleid dat wij met zekerheid kunnen zeggen dat de resultaten die wij vanuit interviews en literatuur hebben verkregen niet met elkaar in tegenspraak staan. Dit geeft een grote mate van validiteit weer.

2.4.2 Betrouwbaarheid

"In de klassieke zin wordt betrouwbaarheid gedefinieerd als de mate waarin metingen onafhankelijk zijn van toeval. Als je de lengte verschillende keren meet, moeten de resultaten van die metingen zo min mogelijk verschillen" (Baarda, De Goede en Teunissen, 2009, p.193)

De betrouwbaarheid van onze onderzoeksconclusies moeten niet afhankelijk zijn van toeval. Om die reden hebben wij onze onderzoeksresultaten inzichtelijk weergegeven en zijn ze direct gebaseerd op onderzochte literatuur en informatie vanuit interviews.

De informatie en resultaten vanuit de literatuur zijn controleerbaar. Verschillende data zijn naast elkaar onderzocht en hebben wij inzichtelijk beschreven in ons onderzoeksverslag. De informatie vanuit literatuur heeft als enige kanttekening dat het tijdgebonden is. De opzet en vormgeving van het social work in Finland kan uiteraard wijzigen door veranderingen in het sociale systeem. Tot op heden zijn echter onze onderzoeksbevindingen en de daarop gebaseerde onderzoeksresultaten controleerbaar en juist voor de huidige tijd.

Doordat wij enkel professoren en medewerkers van de *University of Eastern Finland* hebben geïnterviewd, zou de mogelijkheid kunnen bestaan dat onze onderzoeksresultaten niet volledig representatief voor heel Finland zijn. Hoewel onze onderzoeksvragen niet nauw verbonden waren aan de regio waarin wij het onderzoek uitvoerden, kunnen wij niet uitsluiten dat er andere resultaten zullen zijn als dit onderzoek uitgevoerd wordt in een andere regio. Ons onderzoek kan dus als betrouwbaar gezien worden voor de regio van Kuopio in Finland en mogelijk gedeeltelijk betrouwbaar voor heel Finland.

Om de betrouwbaarheid van de informatie uit de interviews te verhogen hebben wij een strenge selectie toegepast in de keuze voor personen die meewerkten aan het interview. We hebben bijvoorbeeld Professor P. Pölkki en Professor R. Vornanen van de *University of Eastern Finland* geïnterviewd omdat zij beiden werkzaam zijn (geweest) in het werken met gezinnen en families. Daarnaast doen zij beiden onderzoek op het gebied van gezinnen en families. De keuze voor deze professoren is omdat het contextuele gedachtegoed zich richt op de persoon in zijn context. Door de keuze voor deze professoren hebben we de kennis en expertise van mensen die met systemen werken kunnen benutten. Hun kennis en expertise vergroot de betrouwbaarheid van ons onderzoek. Daarnaast hebben wij nog drie medewerkers van de *University of Eastern Finland* geïnterviewd. Een van de medewerkers werkt als projectmanager binnen het *departement Social Sciences* en heeft veel contact en ervaring met de overheid en gemeenten en daardoor veel kennis over de organisatie van het social work. Deze kennis heeft meerwaarde om de door ons onderzochte data te bevestigen en beter te doen begrijpen. De andere twee interviews zijn gehouden met twee docenten van de *University of Eastern Finland* die enkele jaren werkervaring hebben en daarnaast zelf onderzoek doen binnen het social work.

In totaal hebben wij vijf interviews afgenomen. De keuze voor vijf interviews was gedeeltelijk gedwongen, dit om de reden dat het moeilijk was om interviews te organiseren. Zowel de medewerkers van de *University of Eastern Finland* en de social workers in het werkveld hebben te maken met een hoge werkdruk. Hierdoor waren weinig medewerkers van de universiteit beschikbaar voor een interview. Professor P. Pölkki heeft ons ondersteund in de zoektocht voor interviews met social workers in het werkveld. Dit bleek echter om redenen als tijdsdruk en allerlei regels om een interview af te nemen niet mogelijk te zijn. Omdat we hierdoor geen interviews met daadwerkelijke social workers, hebben we geprobeerd professoren en medewerkers van de *University of Eastern Finland* te interviewen die werkervaringen hebben binnen het social work. Dit is ons gelukt, waardoor wij de betrouwbaarheid van onze onderzoeksresultaten meer kunnen waarborgen.

De informatie vanuit de interviews hebben wij voornamelijk gebruikt om onze onderzoeksbevindingen vanuit de literatuur te ondersteunen. Bij enkele paragrafen hebben wij ons volledig moeten baseren op informatie vanuit interviews omdat er geen literatuur over bepaalde onderwerpen beschikbaar was. De onderzoeksresultaten zijn daardoor vrij sterk bepaald door de informatie vanuit de interviews. Doordat wij de keuze hebben gemaakt om interviews af te nemen met medewerkers van de *University of Eastern Finland* met kennis uit praktijkervaring, hebben wij geprobeerd een zo evenwichtig mogelijk beeld te creëren. Ons onderzoeksresultaat is hierdoor niet sterk afhankelijk van toeval. Als dit onderzoek nogmaals zou worden uitgevoerd zou er een verschil in details kunnen zijn, maar de kern zou op hetzelfde neerkomen.

2.5 Beschrijving van het huidige zorgstelsel in Finland

In deze paragraaf vind u een beschrijving van het zorgstelsel van Finland. Dit om u als lezer te informeren. Wij zijn ons bewust van de verschillen tussen de Nederlandse en de Finse verzorgingsstaat. Om de hulpverlening in Finland in de context te begrijpen beschrijven wij kort hoe het huidige zorgstelsel is opgesteld en welke principes daaraan ten grondslag liggen. In hoofdstuk 4 beschrijven wij de sociale kaart van Finland. Dit hoofdstuk bevat alleen de grondslag en de principes van de Finse verzorgingsstaat en daarmee de basis van het huidige zorgstelsel.

Sinds 1917 is Finland onafhankelijk van Rusland. Finland is een sociaal democratische republiek met een gekozen president. Sinds 1917 heeft Finland 72 regeringen gehad, met in totaal 42 ministers-presidenten en meer dan 560 ministers. De minister-president wordt gekozen door het parlement en formeel benoemd door de president van de republiek. De minister-president stelt in overleg met de president de samenstelling van ministers vast (Finnish Government (n.d.)).

Verzorgingsstaten worden op verschillende manieren gefinancierd en georganiseerd. De variatie tussen dergelijke systemen kan verklaard worden vanuit een complexe wisselwerking van sociale, culturele en politieke factoren. Er zijn drie geïdealiseerde modellen van hoe de verzorgingsstaat getypeerd kan worden, namelijk: Anglo-American, Continental European and Nordic/Scandinavian (Adams, Erath, Shardlow, 2001).

Finland maakt deel uit van het Nordic Welfare State Model (Scandinavisch Model), dat verwijst naar de economische en sociale modellen van de Scandinavische landen zoals bijvoorbeeld Zweden, Noorwegen en IJsland. Dit model is speciaal gericht op het verbeteren van de individuele autonomie, het waarborgen van de universele beschikbaarheid van de fundamentele mensenrechten en de stabilisering van de economie. Andere welvaartsstaten hebben over het algemeen dezelfde doelen. Het onderscheid zit o.a. in de nadruk op het maximaliseren van de arbeidsparticipatie, bevordering van de gelijkheid tussen man en vrouw en egalitaire en uitgebreide uitkeringen (Scandinavisch Model (n.d.)). Het Scandinavische welvaartsmodel is gebaseerd op een hoge arbeidsparticipatie, concurrerende economie en gelijke zorg en diensten voor iedereen. Het model verbindt sociale samenhang met concurrentievermogen (Finish Government (n.d.)).

Het politieke beleid van Finland stond afgelopen jaren in teken van het streven naar een succesvol en zorgzaam Finland dat zich inzet voor de ontwikkeling van een Scandinavische verzorgingsstaat en maatschappij. De Finse samenleving is gebaseerd op hard werken, respect voor ondernemerschap, gelijkheid, solidariteit en zorg voor elkaar. De overheid zal een doelgerichte benadering toepassen om de basisstructuren van de welvaartsmaatschappij te verbeteren (Prime Ministers Office, 2011).

Volgens het Nordic Welfare System heeft elke Finse burger, ongeacht de financiële status, recht op het ontvangen van sociale uitkeringen. De uitkeringen worden toegewezen volgens de algemene toewijzingscriteria die bij de wet vastgesteld zijn. De overheid is verantwoordelijk voor de wetgeving inzake sociale zekerheid en welzijn. Echter de wetgeving in relatie tot gebruikers van sociale zekerheid en welzijn wordt gedeeltelijk beheerd door provincies en gemeenten. De mate van beheer, verantwoordelijkheid en organisatie verschilt per provincie en gemeente.

In Finland wordt de gelijkheid van alle burgers sterk benadrukt. Dit zien we ook terug in de maatschappelijke zorg en de gezondheidszorg. Ieder individu heeft recht op maatschappelijke zorg of gezondheidszorg. Het individu binnen een familie of groep wordt meer benadrukt dan de familie of groep als geheel. Veel sociale verzekeringen zijn ook gericht op het individu binnen het gezin en niet op een gezin als geheel. Een voorbeeld is dat er in Finland sterk gekeken wordt naar het aantal kinderen binnen het gezin, die niet automatisch onder de zorgverzekering van de ouders vallen.

Het Finse zorgstelsel is universeel, gericht op de behoeften van de burgers en sterk gericht op preventie. Het woord preventie komt meerdere malen terug in het kader van de verzorgingsstaat en de taken van de overheid. De wortel van preventie is te vinden in de principes sociale veiligheid en sociale zekerheid. Finland hecht grote waarde aan de participatie van elke burger in de economie. Het hoofddoel van de sociale zekerheid is daarom ook om het inkomen van mensen veilig te stellen. Dit wordt georganiseerd door een groot systeem van inkomens- en zekerheidsafhankelijke uitkeringen. Een ander kenmerkend element van sociale zekerheid is een uitgebreid stelsel van sociaal gezondheidszorg. De sociale zekerheid valt onder de verantwoordelijkheid van het *Ministry of Social Affairs and Health* (MSAH). Het doel van het MSAH is om ieder burger in Finland te verzekeren van gelijke mogelijkheden met betrekking tot het hebben van een gezond en veilig leven. De verantwoordelijkheden en de daaruit voortvloeiend taken van het MSAH zijn: het bevorderen van welzijn en gezondheid, sociale en gezondheidsdiensten, sociale en particuliere verzekeringen, beroepsveiligheid en beroepsgezondheid, gendergelijkheid en het zorgen voor voldoende inkomen voor iedere burger in verschillende fasen van het leven. Omdat het takenpakket van het MSAH erg breed is wordt zij gesteund door de expertise van

sectorbrede organisaties en instituten. Het MSAH houdt toezicht op de uitvoering en kwaliteit van deze diensten via the *Regional State Administrative Agencies* en the *National Supervisory Authority for Welfare and Health*.¹

De organisatie van het Finse zorgstelsel is er sterk op gericht om te voorzien in de sociale welvaart voor ieder individueel burger, met betrekking tot de individuele behoeften en om sociale- en gezondheidsproblemen te voorkomen evenals om te verlichten (Ministry of Social Affairs and Health (n.d.)).

Een beschrijving van de sociale kaart en de plaats van het social work binnen het Finse zorgstelsel is een onderdeel van ons onderzoek. Dit staat beschreven in hoofdstuk vier.

Samenvatting

In dit hoofdstuk hebben wij ons verantwoord voor onze inhoudelijke keuzes en hebben we de start van ons onderzoek beschreven.

Allereerst hebben wij een vooruitblik op ons studeren en afstuderen beschreven. Deze beschrijving vormt de basis voor onze terugblik in hoofdstuk 7, waar we beschrijven hoe we terugkijken op de periode van studeren en afstuderen in Finland.

De tweede paragraaf is een samenvatting van ons onderzoek met daarin eveneens de relevantie voor het werkveld en de opdrachtgever en de belangrijkste conclusies en aanbevelingen. In de derde paragraaf hebben we onze inhoudelijke keuzes met betrekking tot het onderzoek verantwoord. We hebben de keuze voor de Engelse term 'social worker' beschreven en we hebben uitgewerkt welke keuzes we hebben gemaakt m.b.t. de interviewselectie.

Vervolgens hebben we in paragraaf vier de validiteit en betrouwbaarheid van ons onderzoek beschreven. Hierin geven we aan op welke wijze ons onderzoek valide is gemaakt en wat de betrouwbaarheid van onze onderzoeksresultaten is.

De laatste paragraaf is een beschrijving van het Finse zorgstelsel. Dit vormt de basis en voorbereiding van ons onderzoek. Het onderzoeken en beschrijven van het Finse zorgstelsel gaf ons de basis om het social work in Finland te begrijpen in de context van de verzorgingsstaat.

¹ Bijlage 1: Schematisch overzicht van het Ministry of Social Affairs and Health and Related Authorities

Hoofdstuk 3- Deelvraag 1

Wat zijn de kenmerken van het contextuele denken zoals die van toepassing is/zou kunnen zijn binnen het social work?

Inleiding

In dit hoofdstuk geven wij een beschrijving van wat het contextuele denken in hoofdlijnen inhoudt en welke onderdelen kenmerkend en karakteriserend zijn voor dit denken (3.1). Daarnaast geven wij een beschrijving van de essentie van het social work in internationaal perspectief (3.2). Het afrondende deel bestaat uit een beschrijving van de elementen binnen het contextueel denken die aansluiten op het social work (3.3). Het laatste onderdeel geeft de essentie weer om deze deelvraag te kunnen beantwoorden.

3.1 Wat is het contextueel denken in hoofdlijnen?

Iván Böszörményi-Nagy werd geboren op 19 mei in 1920 in Boedapest. Na eerst zijn academische graad in de psychiatrie te hebben gehaald in Boedapest, verhuisde Nagy naar Oostenrijk. Hij werkte hier als psychiater voor een internationale vluchtelingenorganisatie. In 1950 emigreerde Nagy naar de Verenigde Staten. In de Verenigde Staten was Nagy eerst gericht op wetenschappelijk onderzoek. Hierna werd hij hoogleraar op de Universiteit van Chicago en aan de Staatsuniversiteit van New York. In 1957 werd Nagy directeur van de afdeling gezinspsychiatrie van het Eastern Pennsylvania Psychiatric Institute. Hiernaast was hij ook voor een periode verbonden als professor aan het Jefferson Medical College.

Het contextuele denken

Op basis van ervaringen die Nagy opdeed tijdens zijn tijd bij het Eastern Pennsylvania Psychiatric Institute heeft hij samen met enkele andere gezinstherapeuten de contextuele therapie ontwikkeld. In deze vorm van psychotherapie is het belang van de context van de cliënt zeer groot. Onder de context verstaat Nagy de dynamische verbondenheid van de persoon met zijn significante relaties over verschillende generaties. (Magda Heireman (n.d.)) De contextuele therapie kreeg aspecten mee van de psychoanalyse en de gezinstherapie. Ook heeft het werk van de filosoof Martin Buber sporen achtergelaten in de contextuele therapie. Martin Buber stond bekend om onder andere zijn hoofdwerk "Ich und Du" (Ik en Gij). Nagy heeft naast het ontwikkelen van de contextuele therapie ook enkele boeken geschreven. Enkele bekende boeken van Nagy zijn *Invisible Loyalties* (1973) en *Between Give and Take* (1986).

In deze boeken schrijft Nagy over hoe de contextuele denkwijze toegepast kan worden. Op deze manier geeft Nagy inzicht in de vier dimensies, de cliënt-therapeut interactie, het omgaan met weerstand in de therapie en therapeutische modellen. In het boek *Between Give and Take* (1986) doet Nagy dit samen met Barbara R. Krasner.

In de contextuele therapie vinden we vier niveaus terug, ook wel dimensies genoemd.

Deze dimensies zijn de volgende:

- 1) De feitelijke gebeurtenissen.
- 2) De psychologische.
- 3) De transactie of interactie.
- 4) De relationele ethiek.

Het idee achter het contextuele denken is dat de mens uit balans kan raken doordat de ene persoon meer geeft dan de ander in de relatie. Ook kan het zo zijn dat de persoon te weinig geeft. Hierdoor kunnen we een tegoed hebben bij iemand of juist in de schuld staan. De balans in de relatie tussen personen is dan verstoord.

De dimensie van de feitelijke gebeurtenissen

In de dimensie van de feiten wordt er gekeken naar gebeurtenissen in het leven van de cliënt. Enkele voorbeelden van gebeurtenissen die hier worden bedoeld zijn werkloosheid, echtscheiding en adoptie. Dit zijn slechts enkele voorbeelden van feiten die van invloed kunnen zijn op het leven van de cliënt en die vallen onder de dimensie van de feitelijke gebeurtenissen. Verwantschap onder mensen is ook een feitelijk gegeven dat van belang is voor de relatie tussen mensen onder elkaar. De feitelijke gebeurtenissen in het leven van de cliënt hebben consequenties in relationeel opzicht. Het is van invloed op de communicatie van de cliënt en mensen in zijn of haar omgeving. Als bijvoorbeeld de ouders van de cliënt gescheiden zijn en de cliënt weinig of geen contact heeft gehad met zijn of haar vader of moeder, kan dit gevolgen hebben voor de relatie tussen de cliënt en zijn of haar vader of moeder.

De dimensie van de psychologie

In de dimensie van de psychologie wordt er gekeken naar de cliënt met zijn of haar gedachten en gevoelens. Ook de behoeften die gelden voor de cliënt en motivaties zijn onderdeel van de dimensie van de psychologie. Hiermee wordt bedoeld dat de feiten in het leven van de cliënt gevolgen hebben op de psyche van de cliënt. Bij bijvoorbeeld een echtscheiding kunnen er emoties en gevoelens bij de cliënt ontstaan als gevolg van de echtscheiding. Deze kunnen van invloed zijn op de emotionele en psychologische ontwikkeling van de cliënt. Onderdeel in deze ontwikkeling kunnen ook beschermingsmechanismen zijn die de cliënt geleerd heeft als gevolg van een feitelijke gebeurtenis in zijn of haar leven.

De dimensie van de transactie of interactie

De transactie, dimensie drie, gaat over het gedrag dat een persoon laat zien. Het kan gaan over patronen in het gedrag en de wijze van communiceren tussen de cliënt en de mensen in zijn of haar omgeving. Wat gebeurt er in de communicatie tussen de cliënt in zijn of haar omgeving. Er kunnen zich gewoonten of patronen in de interactie tussen gezinsleden in het gezin van de cliënt ontwikkeld hebben. Al deze ontwikkelde gewoonten of patronen, ook wel interactiepatronen genoemd, kun je samenvatten als een gezinsstructuur (Gilhuis 2000).

De dimensie van de relationele ethiek

Binnen deze dimensie wordt er gekeken naar het relationele evenwicht tussen het geven en nemen. Anders gezegd de balans tussen geven en nemen. Begrippen die kenmerkend zijn voor deze dimensie zijn vertrouwen, betrouwbaarheid, loyaliteit en verdiensten van schuld. De eerste drie dimensies samen, de feiten, psychologie en de transactie of interactie, scheppen tussen de cliënt en de mensen uit zijn of haar omgeving een balans tussen geven en nemen. De cliënt kan op basis van de feiten, de psychologische ontwikkeling en aangeleerde interactiepatronen, een bepaalde manier van gedragen en handelen hanteren. Deze manier van gedragen en handelen heeft de cliënt ontwikkeld en is beïnvloed door de ervaringen die de cliënt in zijn of haar leven heeft opgedaan (Heyndrickx 2004).

3.2 Wat is de essentie van het Social Work?

De beroepsgroep social work bevordert sociale verandering, het oplossen van problemen in menselijke relaties en de empowering en de vrijheid van mensen om hun welzijn te vergroten. Gebruikmakend van theorieën over menselijk gedrag en sociale systemen, intervineert social work op de punten waar mensen interactie hebben met hun omgeving. De beginselen van mensenrechten en sociale rechtvaardigheid zijn fundamenteel voor het social work (International Federation of Social Workers (n.d.)).

Het social work intervineert op punten waar mensen interactie hebben met hun omgeving. Een belangrijk en leidend onderdeel van het social work is de wijze waarop men intervineert en waarop men de interventies baseert. Het *International Federation of Social Workers* (IFSW) beschrijft dat social workers gebruik maken van theorieën over menselijk gedrag en sociale systemen en op die basis interviëren. Maar wat zijn theorieën over menselijk gedrag en sociale systemen? En welk fundament geeft dat in de verantwoording voor de interventies die de sociale verandering, het oplossen van problemen en de empowering en vrijheid van mensen om hun welzijn te vergroten?

De kern van social work als discipline is om een theorie van de samenleving of van de mensen als sociaal wezen te hebben. Dat is een programma; een schema voor het veranderen van een problematische situatie en het hebben van een groep mensen die toegewijd zijn om deze verandering door te zetten (Soydan, 1999). Soydan beschrijft dat de theorie de kern vormt van het social work. Allereerst is het van belang een theorie te hebben van de samenleving/maatschappij. Een theorie van de samenleving is gebaseerd op respect en de inherente waarde en waardigheid van alle mensen en de rechten die daaruit voortvloeien. De waardigheid en rechten van mensen zijn beschreven in de Universele verklaring van de rechten van de mens. We zien dat een visie op een maatschappij veel verder gaat dan het in ogenschouw nemen van de feiten die daadwerkelijk naar boven komen bij een analyse van de maatschappij. Het gaat hier om universele waarden die betrekking hebben op iedere persoon in deze wereld. Het IFSW heeft nog veel meer documenten die ten grondslag liggen aan de principes van een social worker.

Vanuit deze documenten komen verplichtingen voor een social worker voort. Zo moet iedere social worker de fysieke, psychische, emotionele en geestelijke integriteit en welzijn handhaven en verdedigen. Het IFSW beschrijft wat dit concreet betekent.

- 1) *Inachtneming van het recht op zelfbeschikking - Social workers moet het recht van mensen om hun eigen keuzes en beslissingen te nemen respecteren en bevorderen, ongeacht hun waarden en keuzes in het leven, mits dit niet de rechten en rechtmatige belangen van anderen bedreigen.*
- 2) *Het bevorderen van het recht op participatie - Social workers moeten volledige betrokkenheid en participatie bevorderen van mensen, gebruikmakend van hun diensten die hen op een bepaalde manier in staat stellen om de bevoegdheid te krijgen in alle aspecten van besluiten en acties die hun leven beïnvloeden.*
- 3) *Het behandelen van iedere persoon als een geheel – Social workers moeten bezig zijn met een persoon als geheel, binnen de familie, de gemeenschap, maatschappelijke en natuurlijke omgeving, en moeten zoeken naar herkenning van alle aspectes in het leven van een persoon.*
- 4) *Het identificeren en ontwikkelen van sterktes – Social workers moeten gericht zijn op de sterke punten van alle individuen, groepen en gemeenschappen en daarmee hun empowerment bevorderen.*

Soydan beschrijft daarnaast het belang van het hebben van een theorie over menselijke gedrag. Een theorie is niet alleen een idee over hoe hulp te bieden aan een persoon. Dit kan gezien worden als een vrucht van de theorie. Volgens het IFSW is een theorie: kennis die voortkomt uit 'evidence-based knowledge'. Praktisch gezien betekent dat kennis die ontvangen wordt uit onderzoek en praktische evaluatie, inclusief lokale en inheemse kennis die specifiek is voor de context. Wij zien hierin dat het social work zich niet baseert op eenvoudige ideeën die helpend lijken te zijn, maar dat de basis ligt in een theorie die voortkomt uit gedegen onderzoek en zijn nut aantoonde in de praktijk. Voor alle theorieën geldt dat een theorie helpend en werkbaar moet zijn in de uitvoering van het werk in de praktijk.

Prof. Dr. Silvia Staub-Bernasconi vat het hebben van een theorie over menselijk gedrag en de maatschappij als volgt samen: allereerst is het van belang een theorie te hebben over een

individu als een biologisch, psychisch en sociaal wezen dat een onderdeel is van een sociaal systeem. Ten tweede hebben we voor goede hulpverlening een theorie nodig over de samenleving/maatschappij en de cultuur. Ten derde is het van belang om de interactie tussen de twee hierboven beschreven niveaus te zien en deze met elkaar te verbinden. En als laatste hebben wij een beleid nodig als schema voor verandering van problematische situaties en hoe we dat als professionals aan kunnen pakken (Social Professional Activity, 2009).

Wij zien hier de kern van het niveau waarop een social worker daadwerkelijk werkt. Als een social worker een beeld heeft van menselijk gedrag en de samenleving, dan kan hij vanuit de basis van een theorie gepaste hulpverlening aan een cliënt. De taak van een social worker wordt in zekere zin gekenmerkt door de praktische hulp en ondersteuning die een cliënt wenst, maar het werk kan niet gelegitimeerd worden als er geen verantwoording vanuit de theorie kan plaatsvinden.

Het werk in de praktijk vraagt altijd afstemming op de hulpvraag van de cliënt. Tijdens de hulpverlening werkt een social worker altijd op verschillende niveaus. In de literatuur zijn deze niveaus bekend als: micro-, meso- en macroniveau. Deze niveaus onderscheiden zich doordat microniveau zich richt op de relatie van een persoon tot zichzelf. Het mesoniveau is als de hulpvraag ligt op het vlak van een persoon in relatie tot anderen in zijn privéomgeving of openbare omgeving. Het macroniveau is als de hulpvraag zich richt op de verhouding van een persoon met de maatschappij in de vorm van wetten, voorzieningen en regelingen. Een kernwoord in het social work is het bevorderen van de kwaliteit van het welzijn. Welzijn kunnen we niet afdwingen. In het leven van een persoon kunnen verscheidene zaken spelen die niet volledig te veranderen zijn. De social worker heeft zich in om het welzijn van de cliënt te bevorderen.

De uitvoering van het social work kenmerkt zich door veel basisprincipes wat betreft houding, vaardigheid, instrumenten tot hulpverlening, kennis etc. De vaardigheden ontwikkelt een social worker in de opleiding en er worden eisen gesteld aan een basishouding. Een ander aspect is kennis. Kennis is nodig om theorieën en/of methoden ten uitvoer te brengen in een specifieke situatie waarin een cliënt een hulpvraag heeft. Kennis kan in dit verband ook een instrument tot hulpverlening genoemd worden.

Een belangrijk principe binnen social work is dat de social worker zelf het instrument is. Om goed contact op te bouwen met een cliënt moet een social worker over diverse vaardigheden beschikken. Het is daarentegen wel belangrijk om vast te houden dat er geen enkele hulpverlener is die volkomen open, zonder vooringenomenheid kan luisteren naar een cliënt. Er kunnen belemmeringen zijn in het luisteren naar een cliënt, de zogenaamde filters (Egan, 2004). Een voorbeeld daarvan is de preoccupaties met jezelf en je eigen behoeften; je lichamelijke toestand, je aangetrokken voelen tot de cliënt of niet etc. Een andere filter wordt de culturele filter genoemd; dat kunnen overtuigingen zijn over ras, geaardheid of principes en denkwijzen uit een andere cultuur. Het verschil met een vooroordeel is dat je een overtuiging uit kan leggen zonder boos te worden (Holstvoogd, 2006).

De uitvoering van het social work op praktisch niveau kan verschillen per land en werelddeel. In sommige landen is een masteropleiding nodig om werkzaam te kunnen zijn binnen het social work werkveld. In andere landen, zoals bijvoorbeeld Nederland en Duitsland volstaat een bachelordiploma. De verschillen in uitvoering zijn niet heel groot. Zeker in het licht van de samenbindende internationale principes die ten grondslag liggen aan het social work. In Nederland onderscheiden we vier kerntaken voor de social worker:

1. Psychosociale hulpverlening
2. Concrete en informatieve hulpverlening
3. Onderzoek en rapportage
4. Belangenbehartiging, preventie en signalering

Het onderwerp signalering is een apart thema binnen het social work. Het thema vereist enige aandacht, aangezien het internationaal perspectief breed gedragen wordt. Volgens het IFSW is het een van de taken van de social worker. Signalering valt te definiëren als: het systematisch op spoor komen van belemmeringen in sociale omgeving van cliënten/personen, onderzoek daarnaar doen en vastleggen in een document, het document vervolgens overdragen aan verantwoordelijk personen die zorgen dat signaal serieus wordt opgepakt en het leveren van bijdragen aan oplossingen/verbeteringen door voorstellen te doen. De social worker heeft als doel met signalering het behartigen van belangen van

meerdere personen en eventuele preventie van groei van een bepaald probleem/fenomeen (Sluiter ,2010).

3.3 Welke elementen van het contextuele denken sluiten aan op het Social Work?

Social work maakt gebruik van meerdere theorieën uit verschillende disciplines. Zo wordt er binnen social work gebruik gemaakt van kennis die voortkomt uit bijvoorbeeld de psychologie, sociologie en de gezondheidszorg. Gebruikmaken van kennis uit verschillende disciplines en theorieën wordt al gedaan sinds het social work opkwam als professie. Het samenbrengen van verschillende aspecten uit een of meerdere theorieën of methoden kan helpend zijn in het praktisch uitvoeren van social work (Payne ,1997).

Meerdere elementen vanuit het contextuele denken (kunnen) worden toegepast in het social work. Ter illustratie zijn enkele kenmerkende onderdelen van het contextuele denken hieronder uitgewerkt.

Het contextuele denken gaat uit van een meerzijdige partijdige grondhouding. Dit wil zeggen dat de hulpverlener een open houding heeft. De hulpverlener staat open in het contact met de cliënt. Ook hecht de hulpverlener veel waarde aan de contacten binnen de context van de cliënt. Iedereen die uiteindelijk door de hulpverlening wordt beïnvloed is belangrijk voor de hulpverlener die een meervoudige partijdigheid hanteert. In het social work is de context in de afgelopen jaren een grotere rol is gaan spelen. Het individu telt, maar er wordt ook zeker gekeken naar de context van het individu (Leren over leven (n.d.)).

Ieder mens maakt deel uit van een netwerk van verhoudingen in een familie. Iedereen is verbonden aan elkaar in een dynamische balans van geven en nemen. Kenmerkend voor de theorie is de extra aandacht voor het belang van de dynamiek in relaties. In de menselijke relaties zijn vier dimensies te onderscheiden, te weten: de feiten, de psychologie, de interacties en de relationele ethiek (Michielsen, Mullingen en Hermkens, 1998).

De eerste drie dimensies komen duidelijk terug in het social work. In het hedendaags social work wordt er zeker gekeken naar de feiten (dimensie 1). Twee voorbeelden zijn bijvoorbeeld: is er ziekte of zijn de ouders van cliënt nog bij elkaar? De feiten in het social work zijn evenals in het contextuele denken zeer belangrijk. De feiten beïnvloeden volgens het contextueel denken wie de persoon is. In het contextueel denken worden ook de feiten

uit de vorige generaties uitgewerkt. Voor zover wij er zicht op hebben wordt dit binnen het social work niet verder onderzocht of er moet vanuit de hulpvraag reden zijn tot exploratie van feiten met betrekking tot vorige generaties.

De psychologie (dimensie 2) is over het algemeen ook van belang binnen het social work. Echter, de mate of noodzaak van exploratie van deze dimensie hangt ook sterk af van de hulpvraag. Het verschil met het contextuele denken zit ook in de manier waarop de verschillende dimensies gebruikt worden binnen het social work. Binnen de contextuele benadering heeft de exploratie van alle vier de dimensies een specifiek doel. Namelijk meer leren over de inhoud en de invloed van de dimensies op het leven van de cliënt. Bij social work is dat minder duidelijk aan te geven.

Aan de interacties (dimensie 3) wordt er binnen het social work niet voorbijgegaan. Maar net als bij dimensie twee hangt de manier waarop deze dimensie bewust wordt geëxploreerd ook sterk af van de hulpvraag. De relationele ethiek (dimensie 4) is typerend voor het contextuele denken, maar zou in een specifieke casuïstiek ook gebruikt kunnen worden in social work. Er kan een casuïstiek zijn waarvoor er aandacht is voor de relaties in het leven van de cliënt en hoe deze vormgegeven zijn en hoe deze zich verhouden. In Nederland wordt bijvoorbeeld, naast andere methodieken, ook gewerkt vanuit het contextuele denken. Hierbij kan gedacht worden aan hulp aan de familie vanuit jeugdzorg of hulp aan families die te maken hebben met verslaving. De vierde dimensie, komt minder aan bod. Belangrijk is om op te merken dat de dimensies wel aan bod komen in het social work, maar vaak niet gezien worden als dimensies.

De relationele ethiek (dimensie 4) ziet Nagy als een overkoepelende dimensie. Onder deze dimensie vallen begrippen als de balans van geven en nemen en loyaliteit. Loyaliteit is binnen het social work eveneens een bekend begrip. Echter, de kennis die voortkomt uit de contextuele benadering is wel heel specifiek en spreekt over existentiële en verworven loyaliteit. Er wordt ook een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de verticale en de horizontale loyaliteit en verschillende vormen van loyaliteit. Deze kennis zou goed toepasbaar kunnen zijn in de praktijk van het social work als er een hulpvraag is rondom

loyaliteit. Nog van belang is dat loyaliteit ook gezien kan worden als een waardevol element op zich. Het dient niet te allen tijde gebruikt te worden in het kader van de relationele ethiek.

Samenvatting

In dit hoofdstuk zijn de hoofdlijnen van het contextuele denken beschreven. Vervolgens is de essentie van social work weergegeven. Daarnaast is er ook beschreven welke elementen uit het contextuele denken aansluiten op het social work.

In de eerste paragraaf is beschreven wat de kern van het contextuele denken is. Het idee achter het contextuele denken is dat de mens uit balans kan raken doordat de ene persoon meer geeft dan de ander in de relatie. Ook kan het zo zijn dat de persoon te weinig geeft. Hierdoor kunnen we een tegoed hebben bij iemand of juist in de schuld staan. De balans in de relatie tussen personen is dan verstoord. In de contextuele therapie vinden we vier niveaus terug, ook wel dimensies genoemd. Deze dimensies zijn de volgende: de feitelijke gebeurtenissen, de psychologie, de transactie of interactie en de relationele ethiek. Begrippen die kenmerkend zijn voor de vierde dimensie zijn vertrouwen, betrouwbaarheid, loyaliteit en verdiensten van schuld.

In de tweede paragraaf is beschreven wat de essentie is van het social work in internationaal perspectief. We hebben beschreven dat het social work wordt vormgegeven op basis van de principes van *the International Federation of Social Workers* (IFSW). De kern van het social work is om het hulpverlenend handelen te legitimeren vanuit theorie. Het social work verleent hulp op het punt waar mensen interactie hebben met hun omgeving.

In paragraaf drie is beschreven dat verschillende onderdelen van het contextuele denken aansluiten op het social work. Zo zal er in de praktijk van het social work aandacht zijn voor de eerste drie dimensies van de contextuele benadering. Dit zal echter niet altijd vormgegeven worden met het doel en de gedachte achter het contextuele denken. De vierde dimensie is kenmerkend voor de contextuele therapie en is niet terug te vinden in het social work.

Hoofdstuk 4 – Deelvraag 2

Hoe is de hulpverlening en in het bijzonder het Social Work in Finland vormgegeven, en welke kenmerkende verschillen op het gebied van Social Work zijn er met Nederland?

Inleiding

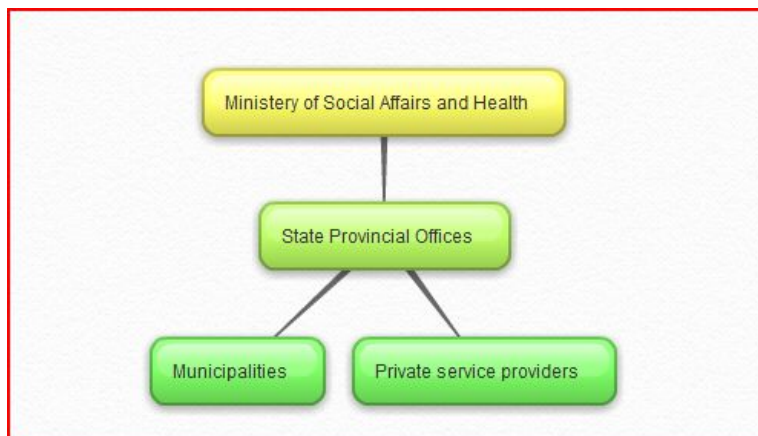
Dit hoofdstuk bestaat uit een beschrijving van de sociale kaart van Finland (4.1) en vervolgens wordt de vormgeving van het social work in Finland beschreven (4.2). In de laatste paragraaf (4.3) zijn de verschillen van het social work in Finland vergeleken met Nederland uitgewerkt.

4.1 Hoe ziet de sociale kaart van Finland eruit?

Het Finse zorgstelsel is gebaseerd op het *Nordic Welfare State Model*. Dit heeft invloed op hoe de sociale kaart van Finland is vormgegeven. In hoofdstuk 2.5 is de inhoud en de vormgeving van het *Nordic Welfare State Model* uitgebreid beschreven.

Sociale kaart

De lokale gemeenten dragen zorg voor het voorkomen van sociale problemen onder de bewoners van de gemeente. Daarnaast willen de gemeenten de sociale zekerheden blijven waarborgen. Ook ondersteunen de gemeentes haar inwoners om een zo onafhankelijk leven te hebben. Hieronder is de organisatiestructuur weergegeven in een schematisch overzicht.

Ministry of Social Affairs and Health

Het *Ministry of Social Affairs and Health* draagt de algemene verantwoordelijkheid voor de organisatie van de sociale zorg en de gezondheidszorg. Onderdeel van de organisatie is het financiële beleid. Ook houdt het ministerie zich bezig met het monitoren van de organisatie en implementatie van de zorg. Het ministerie bepaald ook de hoofdlijnen in het beleid van

de sociale zorg en de gezondheidszorg. Daarnaast draagt ze zorg voor essentiële hervormingen en begeleid de uitvoering van zowel sociale als gezondheidszorg.

State Provincial Offices

De provincies zijn verantwoordelijk voor de regionale leiding en het monitoren van de sociale zorg en van de gezondheidszorg. Ook behandelen ze de klachten tegen de sociale diensten. Daarnaast dragen ze zorg voor de organisatie van de training voor het personeel van de sociale diensten. Ook houden ze zich bezig met projecten die de gemeentelijke sociale diensten helpen te ontwikkelen.

Private service providers

Private dienstverleners spelen een belangrijke rol als het gaat om het voorzien van de bevolking van sociale zorg. Ze maken zich hard voor de kwaliteit van de zorg. Vaak bestaat het personeel van private dienstverleners uit professionals. Uit gegevens van het *Ministry of Social Affairs and Health* die dateren uit 2006, blijkt dat toen één vijfde van de sociale zorg en gezondheidszorg verleent wordt door private dienstverleners.

Gemeenten

De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering van zowel de sociale zorg als de gezondheidszorg ligt bij de gemeenten. Zij organiseren de sociale zorg en staan garant voor de voorzieningen op sociaal gebied. Gemeenten voorzien zelf in de sociale voorzieningen en diensten. Soms komt het voor dat gemeenten onderling samenwerken en/of diensten van een andere gemeente aanschaffen. Ook worden soms private dienstverleners gebruikt door de gemeente om de bevolking te voorzien van diensten op het gebied van sociale zekerheid en zorg.

Binnen de gemeenten in Finland is de afdeling social services verantwoordelijk voor het welzijn van meerdere groepen. Binnen de afdeling social services van de gemeenten zijn de volgende onderdelen te vinden:

- Social work. Binnen de gemeente is er het social work. Zij zijn verantwoordelijk voor de begeleiding, het adviseren en het behandelen van problemen. Ze regelen de ondersteuning op individueel, gezins- en maatschappelijk niveau.
- Crisishulpverlening. Instellingen die zich bezighouden met crisishulpverlening zijn 24 uur per dag beschikbaar om actie te ondernemen in het geval van acute problemen. Hieronder wordt verstaan: problemen bij kinderen die zorg nodig hebben of hulp aan verslaafden. Social officials die in dienst zijn van de gemeente maken gebruik van plannen die snel beschikbaar zijn om primaire hulp en psychosociale ondersteuning te bieden.
- Thuiszorg. In Finland is er thuiszorg beschikbaar op twee niveaus. De thuiszorg biedt hulp wanneer iemand hulp nodig heeft bij het uitvoeren van routinematige werkzaamheden als gevolg van een beperkte functionele capaciteit of ziekte. De thuiszorg helpt ook door middel van het geven van adviezen wat betreft de zorg. Zij geven deze adviezen op basis van gegevens die ze hebben verkregen door het volgen van de situatie van de mensen. Door deze informatie wil de thuiszorg op een zo goed mogelijke manier aansluiten bij de behoeften van degene die zorg nodig heeft. Veel gemeenten bieden ook thuiszorg aan in de weekenden en avonden. De kosten hiervan zijn voor rekening van de zorgbehoevende en de hoogte van de rekening is afhankelijk van de hoeveelheid zorg waarvan iemand gebruikmaakt. Aanvullende diensten naast de reguliere thuiszorg worden geboden in de vorm van maaltijden, schoonmaak, persoonlijk zorg voor cliënten en transport.
- Residentiële zorg. De residentiële zorg in Finland bestaat er in twee vormen. Er is de periodieke residentiële zorg en de residentiële zorg voor langere tijd. De periodieke residentiële zorg kan dienen als aanvulling op de residentiële zorg voor langere tijd. Ook kan het dienen als zorg die het werk helpt te verlichten van de mensen die zorg bieden aan huis. Ook helpt de periodieke residentiële zorg te voorkomen dat mensen uiteindelijk gebruik zullen moeten maken van de residentiële zorg voor langere tijd. De periodieke residentiële zorg kan geboden worden op meerdere momenten of in rotatie met degene die deze vorm van zorg nodig heeft. De residentiële zorg voor langere tijd is er voor mensen voor wie de constante zorg niet kan worden gegeven aan huis of in een

daarvoor aangewezen accommodatie. Deze zorg bestaat uit rehabilitatie activiteiten, eten, medicijnen, persoonlijke verzorging, kleding en diensten ter bevordering van het sociale welzijn.

- Gezinszorg. Gezinszorg wordt geboden aan mensen in de vorm van een continue zorg. Dit is zorg voor mensen die nog zelfstandig wonen. De Finse wetgeving stelt kwaliteitsnormen aan deze zorg en de zorg is daarop gebaseerd. De meest voorkomende zorg is die in een pleeggezin. Dit valt onder de jeugdzorg. Gezinszorg is er ook voor volwassenen en kinderen met een beperking en/of die geestelijk moeten herstellen. De jeugdzorg en ouderenzorg keuren de woningen, maken regels en dragen zorg voor de juiste plaatsing van cliënten in een woning.
- Rehabilitatie. Rehabilitatie benaderingen worden gebruikt in alle sociale diensten. Aanvullende rehabilitatie zorg wordt geboden door andere gemeentelijke diensten wanneer deze niet aangeboden kunnen worden vanuit de sociale diensten. Wanneer er sprake is van ziekte, beperkingen of verminderde functionaliteit dan worden rehabilitatie maatregelen ingezet ter verbetering van: het vermogen om zelfstandig te functioneren, onafhankelijkheid, welzijn, mogelijkheid om terug te komen in de maatschappij en/of hulp bij het vinden van werk.
- Diensten voor kinderen en families. Gemeentes bieden dagopvang, jeugdzorg, begeleiding bij adoptie, zwangerschaps- en gezinsbegeleiding, bemiddeling bij familie zaken, ouderschapsbegeleiding, toezicht op kinderen en regelgeving.
- Diensten voor ouderen. Deze diensten bestaan uit thuiszorg, mantelzorg en begeleiding van wonen. Gemeenten houden toezicht op de zorg en welke vorm of vormen van zorg het meest van belang zijn voor de zorgbehoevende.
- Zorg voor mensen met een beperking. Dit bestaat uit aanvullende zorg in de zin van speciale voorziening en vervoer. Welke voorzieningen dit zijn en welke vorm(en) van aanvullende zorg iemand krijgt wordt per individu beoordeeld.

- Verslavingszorg. Preventieve werkzaamheden worden uitgevoerd ter bevordering van een gezonde drugsvrije levensstijl. Ook wil de gemeente men bewustmaken van de gevaren van verslavende middelen. De verslavingszorg biedt ondersteuning, hulp, behandeling en ondersteuning bij rehabilitatie. De zorg wordt vormgegeven doormiddel van ambulante en residentiële zorg (Ministry of Social Affairs and Health (n.d.)).

4.2 Hoe is het Social Work vormgegeven?

De positie en de rol van social work is in Finland sterk verbonden met het systeem van de verzorgingsstaat. De verzorgingsstaat is gebaseerd op de ideologieën van sociale zekerheid, sociale gelijkheid, sociale gerechtigheid en sociale rechten.

Om social work in de context te begrijpen is het van belang drie onderdelen in ogenschouw te nemen, namelijk het sociaal beleid systeem, het sociale zorg systeem en het systeem van social work als professie. Het systeem van social work als professie is niet los te maken van de twee andere systemen.

1. Het sociaal beleid systeem, opereert op het macroniveau en organiseert, regelt en implementeert, door middel van sociaal bestuur, de welzijn- en zekerheidssystemen.
2. Het tweede niveau is het sociale zorg systeem en opereert op het mesoniveau. Dit systeem is verantwoordelijk voor de sociale zekerheid door inkomenssteun en sociale voorzieningen te organiseren op gemeentelijk niveau.
3. Het social work systeem is georganiseerd op microniveau. Het heeft als doel om sociale en psychosociale problemen op te lossen die zich manifesteren in het alledaagse leven van cliënten.

In onderstaande tabel wordt overzichtelijk weergegeven welke rollen sociaal beleid, sociale zorg en social work spelen als instrumenten van de overheid.

Organising Welfare in Society				
Levels	Actors in different levels	Object of action	Sociale welfare instruments	Contexts of action
Macro	Society (state)	Welfare in society	Social (welfare) policy Social Security system (and so on)	Governance by laws and Social administration (in state)
Meso	Community (municipality)	Welfare in municipality (and deficits in well-being of inhabitants)	Sociale (welfare) care Social services	Governance by Social administration (in municipality)
Micro	Human beings (families and groups)	Well-being of human beings (and deficits in well-being among the clients/families)	Social (welfare) work Problem solving	Governance by professional work

(Hämäläinen, Niemelä, Vornanen, p.44)

Het social work is een belangrijk onderdeel van de Finse sociale orde, dat sterk gebaseerd is op het de ideologie achter het *Nordic Welfare State Model*. Het *Nordic Welfare State Model* is inhoudelijk uitgewerkt in hoofdstuk 2.5.

Social work in Finland is enerzijds gebaseerd op de wet en het voorgeschreven sociale beleid, maar anderzijds heeft een social worker veel vrijheid om professionele beslissingen te maken. Het spanningsveld wordt gecreëerd doordat de academische opleiding tot social worker gezien wordt als een basis voor professionele vrijheid en zelfregulatie, maar het werk in de praktijk wordt vaak ook gereguleerd door wetgeving, bestuursnormen en richtlijnen. De positie van social workers wordt sterk bepaald doordat de professie gefundeerd is op onderzoeksgebaseerde educatie gecombineerd met relevante kennis en waarden. (

Hämäläinen, Niemelä, Vornanen, Pag 44-49)

Het *Ministry of Social Affairs and Health* is als overheidsorgaan verantwoordelijk voor het organiseren en implementeren van welzijn- en zekerheidsystemen. De verantwoordelijkheid voor de praktische uitvoering ligt echter bij de gemeenten. Gemeenten in Finland zijn belast met: het voorkomen van sociale problemen, behoud van sociale zekerheid en het ondersteunen van het zelfstandig leven van de burgers. Een van de onderdelen van het *Ministry of Social Affairs and Health* is de organisatie van de sociale diensten. Onder dit onderdeel valt het social work en de gemeenten worden hier volledig verantwoordelijk voor gesteld. Zij zelf zijn verantwoordelijk voor de praktische uitvoering. Het social work is dus ook een dienst georganiseerd vanuit de overheid. De taken van het social work zijn: het bieden van begeleiding en advies en het hanteren en behandelen van problemen. Het social work regelt ondersteunende maatregelen op individueel, familie- en gemeenschapsniveau (Ministry of Social Affairs and Health (n.d.)).

Social work wordt voornamelijk uitgevoerd door overheidsinstanties. De private markt is klein, maar bestaat wel. De private markt binnen social work is te verdelen in commerciële en vrijwillige organisaties. De commerciële organisaties kopen diensten aan van de gemeenten, terwijl de vrijwillige organisaties veelal zelfstandig opereren. Het social work georganiseerd vanuit de gemeenten kent een lange historie. Omdat jarenlang het social work georganiseerd vanuit de gemeenten het meest bekend was, wordt er ook nu nog het meest gebruikt van gemaakt. Het aandeel van het social work vanuit de private markt blijft hierdoor ook klein. Ondanks de ontwikkelingen in de social work educatie en onderzoek, hebben sterke administratieve en wettelijke eisen een invloed op het social work. De private organisaties bieden in dit perspectief meer de ruimte om je als social worker te blijven ontwikkelen door middel van bijvoorbeeld studie.

Het uitvoerend social work wordt sterk bepaald door de academische basis die social workers meekrijgen in de educatie tot social worker. De academische basis bestaat uit onderwijs met een sterke nadruk op de combinatie van praktijk en onderzoek van social work. Tegenwoordig ligt er in de opleiding een nadruk op de kennis verkregen uit systeem- en cliëntgecentreerd werken. De mate van nadruk verschilt per universiteit.

Het uitvoerend social work wordt eveneens beïnvloed door de veranderingen van het social work door aanpassingen van het sociaal beleid van de overheid. Als de overheid besluit een verandering door te voeren in het sociaal beleid, dan heeft het direct gevolgen voor de praktijk van het social work (Hämäläinen, Niemelä).

4.3 Welke verschillen zijn er ten opzichte van Social Work in Nederland

In deze paragraaf beschrijven wij de verschillen op het gebied van de organisatie van het social work in Finland in vergelijking met het social work in Nederland.

Bij vergelijking is er direct een eerste verschil te ontdekken in het welvaartsmodel dat ten grondslag ligt aan de organisatie van de verzorgingsstaat. In de volgende tabel worden de verschillen schematisch weergegeven. Finland valt onder het *Nordic Welfare State Model* en Nederland valt onder het *Continental European model*.

	Anglo-American	Continental-European	Nordic/Scandinavian
Ideology/Politics	Liberal	Conservative	Social-democratic
Social policy model	Residual	Corporatist	Institutional
Social security system	Minimal, selective (only for the poorest people)	Contributory	Universal (for all people)
Provision of welfare services	Market based	Civil society based	State based
Everyday life	Individual freedom	Achievement orientated	Social citizenship

(Adams, Erath, Shardlow, 2001, p.6)

Het *Continental-European* model heeft twee vormen, de Franse-Belgische vorm en de Nederlands-Duitse vorm. De Nederlands-Duitse vorm wordt gekenmerkt door het principe subsidiariteit. Subsidiariteit betekent in dit geval dat de Staat welzijnsorganisaties financieel steunt, die op hun beurt de plicht en verantwoordelijkheid hebben om te voorzien in het welzijn dat de bevolking nodig heeft. Een ander groot verschil tussen het zorgstelsel van

Finland en Nederland is het principe dat alle hulp en zorg in Finland door de Staat wordt geregeld en georganiseerd. In Nederland staat men voor het principe om het ingrijpen van de Staat te beperken, om individuen en groepen te stimuleren om te voorzien waarin ze zichzelf tot hulp kunnen zijn (Adams, Erath, Shardlow, 2001).

In Finland is dit principe heel anders ingevuld. De gemeenten krijgen net als in Nederland de verantwoordelijkheid om te voorzien in het (sociale) welzijn van de bevolking. Maar Finland heeft in tegenstelling tot Nederland het zorgstelsel zo opgezet dat vrijwel alle welzijnsorganisaties voortkomen uit de overheid. In Nederland komt dit principe veel minder voor. De enige overeenkomst is te ontdekken in het feit dat de Staat in Finland zich inzet voor de sociale zekerheid van iedere burger. In Nederland geldt dit principe eveneens en wordt in beide landen de sociale zekerheid georganiseerd vanuit de overheid.

In Nederland wordt over het algemeen de hulp geprivatiseerd en ligt het uitvoerende werk bij organisaties die door de gemeente financieel ondersteunt worden. In Nederland valt het social work onder de eerstelijnszorg; zorg waar geen verwijzing voor nodig is en waar men op eigen initiatief gebruik van kan maken. De eerstelijnszorg valt onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Het motto van het ministerie is: Nederland gezond en wel. Het is de ambitie van het ministerie om ieder burger in Nederland zo lang mogelijk gezond te houden en zieken zo snel mogelijk beter te maken. Ook maakt het ministerie zich sterk voor het ondersteunen van mensen met een beperking en bevordert men maatschappelijke participatie (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (n.d.)).

Het social work valt onder de *Wet maatschappelijk ondersteuning (Wmo)*. De Wmo legt de verantwoordelijkheid voor het organiseren van de maatschappelijke ondersteuning bij de gemeenten neer. Gemeenten, instellingen en burgers werken samen om de maatschappelijke ondersteuning anders en beter te organiseren. Dat betekent dat de maatschappelijke ondersteuning beter beantwoordt aan de vraag, meer gericht is op het behalen van resultaten en efficiënter is in de aanpak. Vanuit een eerste evaluatie van het *Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)* bleek dat er meer nodig was om de vernieuwing en het in de volle breedte uitvoeren van de Wmo vorm te geven. Het ministerie van

Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft vervolgens met behulp van andere organisaties 'Welzijn Nieuwe Stijl' ontwikkeld. Dit programma wil vasthouden aan de lijn van vernieuwing en verder versterken met als doel om de Wmo in volle breedte uit te voeren. 'Welzijn Nieuwe Stijl' presenteert in haar programma haar visie aan de hand van acht bakens. Het programma van 'Welzijn Nieuwe Stijl' heeft als doelstellingen: gemeenschappelijker, professioneler/effectiever en efficiënter. Een gevolg voor het social work is dat er meer vraaggericht gewerkt gaat worden en dat er zo efficiënt en effectief gewerkt moet worden. Resultaten moeten behaald worden en inzichtelijk zijn. Daarnaast is een van de bakens van 'Welzijn Nieuwe Stijl' dat er uitgegaan wordt van de kracht van iedere burger. Men wil stimuleren om zoveel mogelijk op 'eigen benen' te staan. De gevolgen van 'Welzijn Nieuwe Stijl' voor het social work zijn niet eenvoudig te beschrijven. Maar het zal wel degelijk invloed gaan uitoefenen. Het zal Nederlands social work zal gekenmerkt gaan worden door een zo efficiënt en effectief mogelijke werkwijze. Er zal dus in de toekomst een nadruk komen liggen op het resultaat en de effectiviteit van de hulp (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (n.d.)).

In Nederland is de private markt bepalend voor de uitvoering van het social work. In Finland is dit het tegenovergestelde. De private markt is zeer klein en hoewel onder neo-liberalistisch denken de private markt groei doormaakt, blijft het aandeel op de totale markt van het zorgstelsel beperkt. De private markt van social work is bijna niet aanwezig. De private markt bestaat voornamelijk uit therapeutische vormen van hulpverlening.

Samenvatting

In dit hoofdstuk hebben we ten eerste beschreven hoe de sociale kaart van Finland eruit ziet. Daar is te lezen dat het organiseren van de sociale diensten en de gezondheidszorg onder de verantwoordelijkheid van het *Ministry of Social Affairs and Health* valt. De sociale zorg is onder te verdelen in verschillende diensten. Een van de diensten is het social work.

Ten tweede hebben we gekeken naar de organisatie van het social work. Het social work valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Het uitvoerend social work wordt enerzijds bepaald door de kennis verkregen uit de opleiding tot social worker en anderzijds door wetgeving, bestuursnormen en richtlijnen. Het social work in Finland betekent het bieden van begeleiding en advies en het hanteren en behandelen van problemen. Daarnaast

valt het regelen van ondersteunende maatregelen op individueel, familie- en gemeenschapniveau ook onder de taken van een social worker.

Als derde en laatste zijn de belangrijkste verschillen tussen het Nederlands en Finse social work beschreven. In Nederland is het social work volledig geprivatiseerd, terwijl in Finland bijna alles georganiseerd wordt vanuit de overheid. In Finland is het ingrijpen van de Staat in de sociale diensten erg groot, terwijl men dit in Nederland probeert te beperken. De meeste grote verschillen tussen Nederland en Finland op het gebied van social work liggen dan ook op organisatieniveau en niet op het niveau van de praktische uitvoering van het social work.

Hoofdstuk 5 – Deelvraag 3

Hoe is het gesteld met het gebruik van het contextuele denken in de hulpverlening in Finland? (Social Work en relatie- en gezinstherapie alsmede in bijbehorende koepelorganisaties en opleidingsinstituten).

Inleiding

In dit hoofdstuk geven wij een beschrijving van hoe het contextueel denken in Finland verschijnt (5.1). Vervolgens is uitgewerkt in welke werkwijzen en projecten de contextuele hulpverlening wordt toegepast (5.2). De een na laatste paragraaf bestaat uit een beschrijving van de wijze waarop social workers in Finland worden opgeleid (5.3). Dit is vormgegeven door een historische schets van de educatie en een uitwerking van hoe de huidige educatie wordt vormgegeven en welke principes daaraan ten grondslag liggen. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een beschrijving van (koepel)organisaties die een relatie hebben met contextueel denken (5.4). Hoofdstuk vijf wordt grotendeels beantwoord door informatie die voortgekomen is uit interviews die gehouden zijn met *medewerkers/professoren van de University of Eastern Finland*. Sommige onderdelen komen ook voort uit dataonderzoek.

5.1 Hoe zien we contextueel denken verschijnen in Finland

Contextueel denken naar de theorie van Nagy is niet aanwezig in Finland. Er is geen enkele informatie die wijst op kennis van deze theorie binnen het social work in Finland. Met behulp van professoren van de *University of Eastern Finland* is er in het Fins gezocht naar organisaties die mogelijk iets doen met het gedachtegoed van Nagy. Alle geïnterviewde professoren geven aan dat het contextueel denken niet aanwezig is in Finland (P.P. (M). Fragment 1.4, (A.S. (M). Fragment 2.4), (A.J. (M). Fragment 3.4), (M.S. (M). Fragment 4.3) en (R.V. (M). Fragment 5.3).²

² Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

5.2 Binnen welke werkwijzen en projecten wordt contextuele hulpverlening voornamelijk toegepast.

In Finland kent men het begrip contextuele hulpverlening niet zoals dat in Nederland gebruikt wordt. In het social work in Finland legt men de nadruk vooral op het systemisch werken in plaats van op contextuele hulpverlening (A.J. (M). Fragment 3.1).³

Het begrip wat het meest in de buurt komt van de contextuele hulpverlening zoals wij dat kennen in Nederland blijkt het systemisch en/of eco-sociologisch werken. Bij deze manieren van werken wordt het systeem van de cliënt gezien als waardevol element in de hulpverlening. Social workers in Finland gebruiken doorgaans niet één specifieke manier van hulpverlening. De social workers kennen meerdere methoden en ze werken veelal eclecticisch (P.P. (M). Fragment 1.4).⁴ Ze kijken naar de behoeften van de cliënt en passen de manier van werken hierop aan. In een interview vertelde een professor dat social workers in Finland vanuit de cliënt denken (A.J. (M). Fragment 3.1).⁵ Ze proberen zich een voorstelling te maken vanuit het denken van de cliënt en proberen op deze manier in beeld te krijgen wat de cliënt nodig heeft en passen hierop hun werkwijze aan.

In het social work in Finland werkt men vanuit verschillende organisaties en/of projecten. Binnen welke organisaties en/of projecten de social worker werkt is van belang voor de manier van werken. Een social worker die voor de gemeente werkzaam is richt zich vaak op één specifieke doelgroep. Binnen de gemeente van Kuopio zijn dit drie doelgroepen. Dit zijn de ouderen en/of beperkten, volwassenen en kinderen. Social work in Kuopio is opgedeeld in Casemanagement, Adult Social Work en Child Social Work. Bij het Child Social Work richt de *Family Social Worker* zich eerst op het gezin. Daarna zal deze gaan kijken naar de individuele behoeften van zowel de ouders als het kind. Dit geeft aan dat bij het Child Social Work er eerst naar de context gekeken wordt en daarna naar het individu (City of Kuopio (n.d.)). In het Finse social work hanteert men voor deze manier van werken vooral de term systemisch werken.

Projecten vormen meestal een onderdeel van de werkzaamheden van een organisatie. Sommige projecten worden georganiseerd door een groep professionals. Zo was er in

³ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

⁴ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

⁵ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

Finland het *Guardianship in Child Protection project*. Onderdeel van dit project was om relevante informatie makkelijk en toegankelijk te maken voor social workers door middel van een internetsite. De gemeentes en ook de gemeente van Kuopio hebben hier profijt van. Naast projecten op grote schaal zijn er ook kleinere projecten. Een voorbeeld hiervan is het *Early Support of Elderly People in their Daily Lives (VAMU) project*. Met dit project wil de gemeente zich inzetten voor de oudere mensen binnen de gemeente. Preventieve maatregelen en vroege hulp voor ouderen zouden volgens de gemeente de onafhankelijkheid van ouderen bevorderen (City of Kuopio (n.d.)).

Dit zijn twee voorbeelden van projecten. Een project op landelijk niveau en een project op gemeentelijk niveau. Het is bij het eerste project onwaarschijnlijk dat men zich hier gericht heeft op de contextuele hulpverlening. Het project staat vooral in het teken van het overzichtelijker maken en bevorderen van de kwaliteit van de hulpverlening voor kinderen in het algemeen. Het tweede project is gericht op groepen ouderen en niet op individuen. De context binnen dit project bestaat uit ouderen en niet direct uit de familie of mensen in de directe omgeving van de cliënt.

Contextuele hulpverlening als zijnde een benadering wordt bij werkwijzen en projecten in het Finse social work niet gebruikt. Het hangt af van de organisatie waar de social worker werkzaam is en wat de doelgroep van de social worker is. Daarnaast benadrukt men dat het niet één manier van hulpverlening betreft maar meerdere. Social workers zijn in Finland niet degenen die zich kunnen richten op één manier van werken. Dit zijn vooral de gespecialiseerde therapeuten (P.P. (M). Fragment 1.4).⁶

5.3 Hoe worden Social Workers in Finland opgeleid

Onderwijs tot social worker in Finland wordt gegeven op zes universiteiten: Helsinki, Kuopio, Jyväskylä, Tampere, Turku en Rovaniemi.⁷ Men kan zich een gekwalificeerd social worker noemen als zowel de bachelor als de master van de opleiding zijn behaald. Over het algemeen duurt de bacheloropleiding drie jaar en neemt de masteropleiding ongeveer twee jaar in beslag.

⁶ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

⁷ Bijlage 3: Lijst contactgegevens belangrijke (koepel)organisaties in social work

5.3.1 Historische schets

Het eerste onderwijsprogramma in het social work in Finland startte in 1918. Dit was een trainingsprogramma voor managers van instellingen van de kinderbescherming. Het social work in Finland vindt zijn wortels in het werken met kinderen. In die tijd waren er veel kinderen die zonder ouders of met één ouder leefden. Om die reden werden speciale organisaties opgericht waar professioneel getrainde mensen zorgden voor de kinderen. In 1942 werd een vast onderwijsprogramma in social work opgezet op *'The School of Social Sciences in Helsinki'*. Met introductie van dit onderwijsprogramma is eigenlijk de basis van het social work in Finland gelegd.

In het begin van de jaren 50 werd er een programma opgezet om mensen te trainen voor de positie als *'thuishelper'*. Dit werd gegeven op het niveau van het hoger secundair beroepsonderwijs. Het doel was om gezinnen in nood te helpen. In de loop van de jaren is dit programma uitgebreid en verder ontwikkeld. Het programma werd ontwikkeld tot een algemeen en praktische training waarin aandacht werd gegeven aan basiskennis en basisvaardigheden. De oriëntatie van de kennis was tweedelig. Er werd opgeleid in zowel de sociale zorg als de gezondheidszorg.

Tussen 1970 en 1985 ontwikkelden verschillende universiteiten een onderwijsprogramma op Master's niveau. Op deze wijze heeft de opleiding social work in Finland zich geleidelijk aan ontwikkeld tot een zelfstandig vakgebied met een eigen probleemgebied, epistemologische en ontologische aannames, onderzoeksdoelstellingen en manieren van kennisformatie. Dit heeft een aantal jaar in beslag genomen. Zeker voordat social work zich tot een eigen academische graad had ontwikkeld. Historisch gezien was het Finse *Social Policy (sociaal beleid)* de moeder van de vormgeving van de academische opleiding. Dit omdat het merendeel van het uitvoerend social work sterk verbonden was met het sociale beleid van de Finse overheid. Het innemen van een onafhankelijke positie was daardoor niet eenvoudig. Het duurde ook jaren nadat de 'eerste stoelen' voor de opleiding waren gevestigd en er doctoraal afgestudeerde studenten waren die zich konden plaatsen voor een post als professor. Voordat deze doctorale studenten zich opwerkten tot professoren, hadden de meeste professoren hun achtergrond in het sociaal beleid (SOSnet, 2004).

5.3.2 De huidige educatie tot social worker

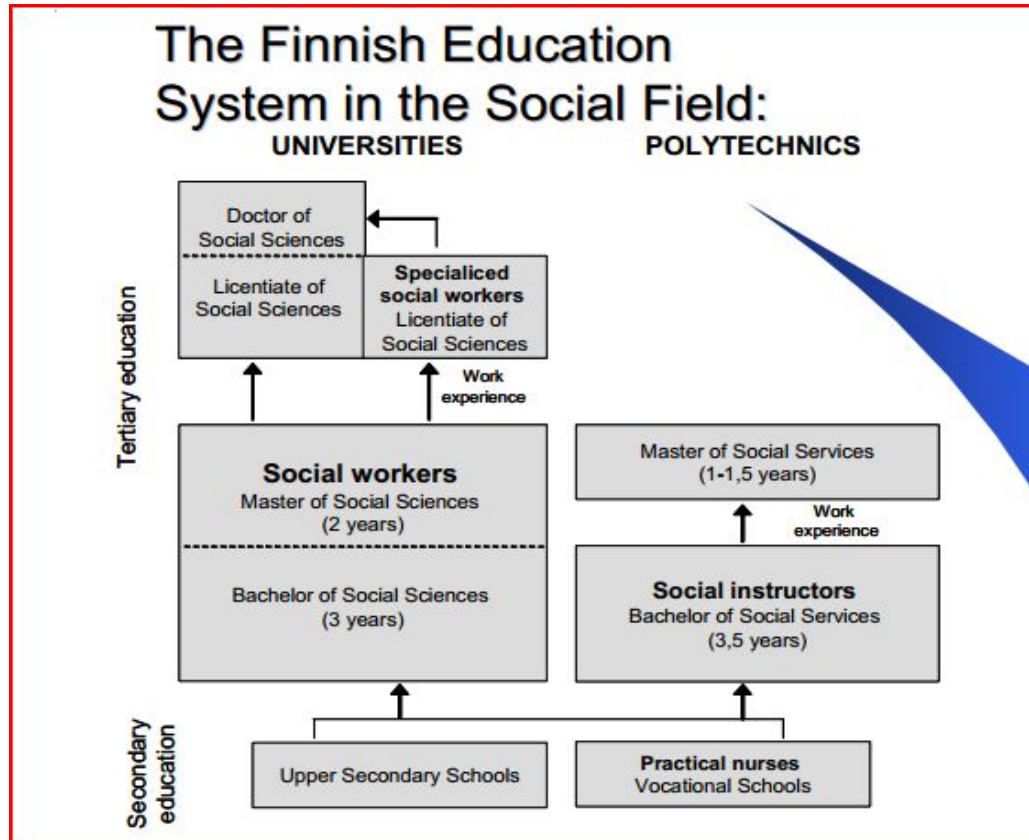
“In Finland is social work een professie, een discipline en een dienstensysteem dat wordt onderhouden door de samenleving. Dit bestaat uit onderzoek, onderwijs, social work in de praktijk en een interactie tussen deze drie aspecten.” De volgende schets geeft weer wat de bovenstaande definitie betekent voor de praktijk van de social work educatie.

“De social work opleiding leidt studenten op zodat ze begrijpen en zelfstandig kunnen bestuderen welke problemen mensen tegenkomen in hun leven. Daarnaast krijgen ze onderwijs over hoe de problemen zich manifesteren en welke invloed problemen hebben op de levens van mensen. Als discipline besteedt social work aandacht aan de manier waarop mensen omgaan met hun dagelijks leven, alsmede wat de voorwaarden zijn voor welzijn en hoe welzijn verder uitgebreid kan worden. Het social work combineert de cliënt en zijn situatie met een diepgaander begrijpen van de samenleving. Om de samenleving beter te begrijpen wordt er ook aandacht besteedt aan professioneel onderzoek. Het onderzoek binnen de opleiding omvat verschillende groepen cliënten binnen het social work, social work methoden, culturele vraagstukken en praktische werkprocessen. Naast onderzoek bestuderen de studenten de kennis, waarden en historie van het social work, educatieve kwesties, de ontwikkeling van social work organisaties en administratie” (SOSnet 2004).

Er wordt op vier niveaus onderwijs gegeven binnen het gebied van social work. Men kan zich pas gekwalificeerd social worker noemen als men de masteropleiding heeft afgerond. De volgende opleidingsniveaus zijn te onderscheiden:

1. Hoger secundair beroepsonderwijs. Dit zijn de opleidingen die de basisvaardigheden binnen het werken of sociaal gebied en gezondheidszorg bieden. Omdat men met deze opleiding enige kennis opdoet over basisvaardigheden op sociaal gebied werkt men ook weleens als assistent social worker. Men kan vanuit deze opleiding de educatie *social instructors* volgen op bachelorniveau.
2. Het tweede niveau wordt gegeven op een soort hogeschool en is op bachelor niveau . Men kan met het behalen van het bachelordiploma aan het werk in het werkveld social work. Men mag echter niet de titel social worker dragen. Men kan ook een verdiepingstraining volgen om een specialisatie te ontvangen.

3. De *Master's degree* biedt kwalificaties in verschillende social work posities. Met een *Master's degree* wordt men gezien als volwaardig professional. De opleiding van bachelor tot master duurt ongeveer 2 jaar.
4. Als men de *Master's degree* behaald heeft is er ook ruimte om postdoctorale programma's te volgen. Dit wordt aangeboden op nationaal niveau en heeft als doel om zich als social worker te specialiseren in een bepaald onderdeel. Gebieden zijn: social work met kinderen en jongeren, empowering social work, social work met aandacht voor marginalisering, social work met groepen en algemene sociale diensten. De postdoctorale graad werd eind jaren 90 ontwikkeld. Naast de postdoctorale graad is er een predoctoraal programma. Deze graad is een Finse specialiteit binnen het Europese 'degree-system'. Het wordt ook wel het 'licentiate degree' genoemd. Het doel van dit programma is het versterken van wetenschappelijke onderbouwing van de beroepspraktijk. Het uitgangspunt van dit programma is het ontwikkelen van meer basiskennis van het social work, met name gericht op praktijkgericht onderzoek om stilzwijgende en praktische kennis te expliciteren (SOSnet (n.d.) en (Kananaja, 2009).

(SOSnet, 2006)

De zes Finse universiteiten werken nauw met elkaar samen. Zo hebben ze samen een nationaal netwerk social work (Finish National University Network for Social Work) opgericht. Het netwerk bevordert educatie op het gebied van social work, een redelijke verdeling van het werk en universiteitsspecifieke profilering.

Een van de kenmerkende onderdelen van de masteropleiding is het doen van professioneel onderzoek. Het social work onderzoek streeft naar het voortbrengen van theoretische en toegepaste kennis. De manier van denken binnen het social work is gebaseerd op theorieën, ideeën en interpretaties met betrekking tot sociale fenomenen, sociale problemen, het welzijn van mensen en duurzame ontwikkeling. In social work wordt onderzoek gedaan naar de voorwaarden van het menselijk bestaan en coping-strategieën, continuïteiten en discontinuïteiten in het dagelijks leven. Daarnaast richt onderzoek zich op social work professies, instellingen en vrijwilligerswerk in het social work werkveld. Men streeft ernaar om diverse onderwerpen onder te brengen in de analyse, dit zijn: de gemeenschap, het gezin, de context en levensloop van een individu en aanverwante dagelijkse problemen. Het doen van zelfstandig onderzoek of het bestuderen van diverse onderzoeken heeft ten doel dat de student of social worker de maatschappij diepgaander leert begrijpen en op die wijze zijn hulpverlenend handelen afstemt op onderzoeksgebaseerde aannames (SOSnet, 2004).

5.4 Welke (koepel)organisaties in Finland hebben een relatie met contextueel denken.

Een deel van de hulpverlening in Finland wordt vormgegeven door de overheid. De overheid stelt als doelstellingen: het voorkomen van sociale problemen, het behouden van de sociale zekerheden en het bieden van ondersteuning bij een onafhankelijk leven (Ministry of Social Affairs and Health. (n.d.)). Social workers kunnen verschillende werkwijzen hebben. Ze kunnen gebruik maken van meerdere methodieken. De theorieën en benaderingen die de social workers gebruiken worden niet bepaald door de overheid. De overheid stelt in hoofdlijnen vast waarop het social work in Finland gericht moet zijn. De opleiding van de social workers in Finland speelt een belangrijkere rol bij de theorieën/benaderingen die de social workers gebruiken (A.S. (M). Fragment 2.12).⁸

De eerste organisatie die een relatie zou kunnen hebben met het contextuele denken is de universiteit. De universiteit onderwijst in een systemische benadering. Ze leren de social

⁸ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

workers te kijken naar de omgeving van de cliënt aan de hand van meerdere theorieën/benaderingen. Aangezien andere organisaties die van belang zijn voor het social work in Finland zich aansluiten bij de social workers hebben deze geen relatie met het contextuele denken. Zij richten zich op een systemische benadering en niet op het contextuele denken. Dit om de eenvoudige reden dat het contextuele denken niet bekend is in Finland (A.J. (M). Fragment 3.8).⁹

Samenvatting

In de eerste paragraaf van hoofdstuk vijf hebben we beschreven dat het contextueel denken naar Nagy niet voorkomt binnen het social work in Finland. In de interviews werd duidelijk dat het contextueel denken ook in het therapeutisch werkveld niet aanwezig is. In de tweede paragraaf hebben we beschreven in welke projecten en/of werkwijzen het contextuele denken wordt toegepast. In Finland werkt men voornamelijk op een systemische wijze en dat is terug te zien in verschillende projecten.

In paragraaf drie is bechreven hoe de educatie tot social worker is vormgegeven. Het begint met een historische schets van hoe de educatie tot social worker is ontstaan. De social work educatie zoals die vandaag de dag aanwezig is in Finland is nog maar enkele decennia oud. In Finland mag men zich gekwalificeerd social worker noemen als men de masteropleiding heeft voltooid. Na de masteropleiding zijn er verschillende mogelijkheden om verdiepingen te volgen op doctoraal niveau. Hierdoor kan me een licentie ontvangen op een specifiek gebied binnen het social work.

De laatste paragraaf is een uiteenzetting van welke (koepel)organisaties een relatie hebben met het contextueel denken. In dit gedeelte is beschreven dat de overheid samen met de gemeente de meest belangrijke organisatie is binnen het social work. De overheid bepaalt het beleid en is niet verantwoordelijk voor het gebruik van theorieën en/of benaderingswijzen. Er zijn geen organisaties die een duidelijke relatie hebben met het contextuele denken. De meeste organisaties hebben echter wel een relatie met een systemische manier van werken. Deze manier van werken is diepgeworteld in het Finse zorgsysteem.

⁹ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

Hoofdstuk 6 – Deelvraag 4

Welke organisaties zijn ontvankelijk en relevant voor implementatie dan wel introduceren en/of versterken van de contextuele hulpverlening in Finland?

Inleiding

Hoofdstuk zes begint met een beschrijving van welke (koepel)organisaties er zijn binnen het social work in Finland (6.1), met een selectie van organisaties die relevant zouden kunnen zijn voor de introductie van het contextueel denken (6.2). Vervolgens is er een korte beschrijving van welke organisaties ontvankelijk zijn voor de introductie en/of versterking van het contextuele denken in Finland (6.3). In de volgende paragraaf is een beschrijving van hoe opleidingsinstituten het contextuele denken zouden kunnen introduceren (6.4), dit wordt gevolgd door een uiteenzetting van hoe opleidingsinstituten gemotiveerd zouden kunnen worden om het contextueel denken te introduceren (6.5). In deze paragraaf zijn tevens verschillende criteria uiteengezet waar de opleidingsinstituten hun onderwijsaanbod op baseren. In de laatste paragraaf wordt beschreven welke gevolgen het introduceren van het contextuele gedachtegoed zou kunnen hebben voor de plaats van het contextuele denken in Finland (6.6).

6.1 Welke (koepel)organisaties binnen social work zijn er.

In Finland zijn er verschillende organisaties die zich bezighouden met het social work in Finland. De overheid in Finland is samen met de gemeenten de meest belangrijke organisatie als het gaat om de vormgeving en uitvoering van het social work in Finland. De overheid bepaalt de richtlijnen van het social work en de gemeenten zorgen voor de uitvoering van het social work.

We spreken in de vraagstelling van koepelorganisaties en organisaties. De organisaties in Finland binnen het social work zijn zoals eerder omschreven de overheid en de gemeenten. Op deze organisaties rust het social work in de eerste instantie.

Een van de kenmerken van een koepelorganisatie is dat deze organisatie de leden vertegenwoordigt tegenover de overheid. Ook is de koepelorganisatie de onderhandelingspartner tussen de verschillende groepen, in dit geval de social workers en de overheid. Omdat in Finland vrijwel het gehele social work door de overheid en de gemeentes georganiseerd wordt zijn de social workers zelf verantwoordelijk voor de onderhandelingen. Daarnaast spelen de universiteiten in Finland een grote rol. De

universiteiten doen onderzoeken en geven de onderzoeksresultaten aan de overheid. Op deze manier kan de overheid het social work verbeteren en aanpassingen doen in het beleid.

De *gelicenseerde* social worker in Finland heeft een masteropleiding moeten volgen en kan naast het werk als social worker ook onderzoeken doen. Deze onderzoeken kunnen gedaan worden in samenwerking met de universiteit en op deze manier geeft de social worker zelf een bijdrage levert aan het uiteindelijke beleid van de overheid, omdat deze de resultaten inziet en er gebruik van kan maken. De relatie van de social workers met de overheid is sterk (A.S. (M). Fragment 2.7).¹⁰

Een organisatie die zich bezighoudt met het social work in Finland is *The Finnish Society of Social Work Research*. Doelstellingen van de organisatie is het bevorderen van uitwisseling van onderzoeksresultaten, kennis en ervaring tussen beroepsbeoefenaren en academici. Daarnaast richt de organisatie zich op de verbetering en ontwikkeling van de positie van het onderzoek in het social work en de internationale samenwerking op het gebied van social work onderzoek. De vereniging heeft ook nauwe contacten met de Unie van professionele hulpverleners, *Talentia* (The Finnish Society of Social Work Research (n.d.)). Je zou deze organisatie een koepelorganisatie kunnen noemen omdat zij onder andere het belang van het onderzoek promoot. Daarnaast werkt deze organisatie samen met de Unie van professionele hulpverleners in Finland, *Talentia*.

De organisatie *Talentia* bevordert en beschermt de professionals en de belangen van 21.000 social workers in Finland. *Talentia* is aangesloten bij *Akava*, de *Confederatie van vakbonden voor Academische Professionals*. Met zijn huidige lidmaatschap is *Talentia* de op zeven na grootste affiliatie binnen *Akava*. *Talentia* is ook een koepelorganisatie die zich inzet voor de social workers in Finland.

Waar *The Finnish Society of Social Work Research* zich richt op het onderzoek, daar richt *Talentia* zich meer op de belangen van de social workers zelf. Overigens hebben de organisaties maar een beperkte invloed en ze hebben weinig invloed op de organisatie en vormgeving van het social work in Finland (A.J. (M). Fragment 3.11). Daarnaast is er nog The

¹⁰ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

Centre of Excellence on Social Welfare (M.S. (M). Fragment 4.6).¹¹ Zij stelt zich op als een netwerkorganisatie die helpt bij ontwikkelen van nieuwe methoden, het bieden van informatie en het uitvoeren van en ondersteunen bij onderzoek.

6.2 Welke van deze organisaties zouden van belang zijn voor introductie van contextueel denken

De overheid bepaalt de richtlijnen en de vormgeving van het social work. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het social work en hebben zich te verantwoorden richting de overheid. De gemeenten stelt eisen aan het social work om zich te kunnen verantwoorden richting de overheid (P.P. (M). Fragment 1.7).¹²

De invloed van organisaties is beperkt, zeker wat betreft introductie van nieuw gedachtegoed (A.J. (M) Fragment 3.11). Er is geen officiële weg die bewandeld kan worden om nieuw gedachtegoed te introduceren. De meest voor de hand liggende manier om nieuw gedachtegoed te introduceren is via de universiteiten (P.P (M). Fragment 1.11), (A.S. (M). Fragment 2.10).¹³

De professoren/medewerkers van de *University of Eastern Finland* verwijzen allen naar het belang van de universiteiten wanneer het gaat om introductie van nieuw gedachtegoed. Als een nieuw gedachtegoed niet wordt geïntroduceerd op de universiteiten is het moeilijk om nieuw gedachtegoed te introduceren in het werkveld. Dit om de reden dat de meeste kennis van theorieën en benaderingen voortkomt uit de educatie tot social worker (R.V. (M). Fragment 5.8).¹⁴

Als het gaat om daadwerkelijke introductie van het contextueel denken zouden de universiteiten daarin een grote rol kunnen spelen.

Een organisatie die van belang zou kunnen zijn bij de introductie van contextueel denken is de *The Finnish Society of Social Work Research*. Zoals beschreven is in de vorige paragraaf is het doel van deze organisatie onder andere het bevorderen van uitwisseling van onderzoeksresultaten, kennis en ervaring tussen beroepsbeoefenaren academici. De organisatie kan echter alleen een rol spelen als het gaat om de uitwisseling van

¹¹ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

¹² Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

¹³ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

¹⁴ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

onderzoekresultaten. In het geval van introductie van contextueel denken zou het voor de hand liggen om eerst onderzoek te doen naar de behoefte aan de contextuele benadering naar Nagy. Als er onderzoekresultaten zijn, zou deze organisatie een rol kunnen spelen in de uitwisseling van deze kennis en resultaten. Daarnaast zou deze organisatie ook een rol kunnen spelen in het bekendmaken van het contextueel denken onder beroepsbeoefenaren en academici. Het is van belang om hierbij te realiseren dat organisaties beperkte invloed hebben op welke methoden en/of benaderingen de social worker zal gebruiken (A.J. (M). Fragment 3.11).¹⁵

Een organisatie die eveneens van belang zou kunnen zijn is *The Centre of Excellence on Social Welfare*. In Finland zijn er 11 van deze centra, voor elke regio een organisatie. *The Centre of Excellence on Social Welfare* werkt nauw samen met universiteiten en gemeenten. Zij zetten zich in voor het ontwikkelen van nieuwe methoden van werken, het produceren van informatie met betrekking tot maatschappelijk welzijn en het doen van onderzoek ten behoeve van praktische toepassing van een nieuwe theorie (Socca, *The Centre of Excellence on Social Welfare in the Helsinki Metropolitan Area*. (n.d.)).

Als het contextueel denken zou worden geïntroduceerd op de universiteiten zou er vanuit de samenwerking van de universiteiten met *The Centre of Excellence on Social Welfare* gekeken kunnen worden naar mogelijkheden om dit denken verder te ontwikkelen.

Een organisatie die eveneens een rol zou kunnen spelen bij de introductie van het contextueel denken is het *SOSNET - Finnish National University Network for Social Work*. Dit netwerk richt zich onder andere op het verbeteren van de samenwerking van de universiteiten met elkaar en heeft als doel om te anticiperen op belangrijke kwalitatieve, kwantitatieve en inhoudelijke aspecten van de opleiding. Als het contextueel denken geïntroduceerd zou worden op een universiteit zou dit netwerk mogelijk een rol kunnen spelen op de verspreiding van het contextueel denken over alle universiteiten met een departement Social Sciences. Op deze manier zouden alle universiteiten bereikt kunnen worden met dit gedachtegoed.¹⁶

¹⁵ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

¹⁶ Bijlage 3: Lijst contactgegevens belangrijke (koepel)organisaties in social work

6.3 Welke van deze organisaties zijn ontvankelijk voor het contextuele gedachtegoed en om welke redenen?

De lijn van het onderzoek wijst een andere richting uit dan deze paragraaf beoogt. Om deze reden kan deze deelvraag maar gedeeltelijk beantwoord worden.

Om nieuw gedachtegoed te introduceren in Finland is het van belang om de beïnvloedende weg te zoeken. Uit de vorige paragrafen blijkt dat organisaties weinig invloed hebben op de keuze van methoden en benaderingen van social workers. Daarnaast hebben organisaties weinig invloed op de vormgeving en de praktijk van het social work. In de interviews met de professoren/medewerkers van de *University of Eastern Finland* blijkt dat het doen van professioneel onderzoek en het presenteren van de onderzoeksresultaten, meer invloed kan hebben op de manier waarop het social work uitgevoerd wordt dan dat organisaties invloed zouden kunnen hebben (P.P. (M). Fragment 1.10, (A.S. (M). Fragment 2.9), (R.V. (M). Fragment 5.7)).¹⁷

Een belangrijk onderdeel binnen het social work in Finland is het doen van onderzoek. Op de universiteiten worden de social workers hierin ook opgeleid. Het social work onderzoek streeft naar het voortbrengen van theoretische en toegepaste kennis (SOSnet, 2004).

Een van de professoren van de *University of Eastern Finland* geeft het verband tussen het hebben van onderzoeksresultaten en het introduceren van nieuw gedachtegoed weer: *“Research is very important to help a new theory being introduced. The Ministry of Social Affairs and Health gets the information from universities and municipalities. The Ministry can support new theories in social work”* (R.V. (M). Fragment 5.7)).¹⁸

Organisaties zouden ook hun invloed kunnen uitoefenen op de praktijk van het social work, zoals blijkt uit de volgende zinsnede:

“Organizations and associations in the social work field don’t have much influence on the practice of social work. Research from social workers and professors has a lot of influence. They can influence with results based on research something in the practice of social work,

¹⁷ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

¹⁸ Bijlage 8: Interview with professor in social work with Children and Young People Ms. Rita Vornanen

*but even they don't have a lot influence on the organization of social work" (A.J. (M). Fragment 3.11).*¹⁹

Uit bovenstaand fragment wordt duidelijk dat organisaties vanuit zichzelf weinig invloed kunnen uitoefenen op het social work. Echter, wanneer organisaties aan het werk gaan met onderzoeksresultaten van professoren zou dit al meer invloed kunnen betekenen. In Finland wordt er grote waarde gehecht aan de inspraak van professoren die professioneel onderzoek doen.

Doordat de lijn van het onderzoek heeft uitgewezen dat de introductie van het contextueel denken niet moet starten bij organisaties, is er geen uitwerking gemaakt van organisaties die ontvankelijk zouden zijn voor het contextueel denken. De introductie zal moeten plaatsvinden op een andere manier. Als er eenmaal introductie van het contextueel denken heeft plaatsgevonden zouden er verschillende organisaties helpend kunnen zijn bij verder implementatie en versterking van dit gedachtegoed.

6.4 Hoe zouden opleidingsinstituten het contextuele denken kunnen introduceren.

De social workers in Finland worden opgeleid op de universiteit. Om een gelicenseerde social worker te zijn in Finland moet er een masteropleiding zijn gevolgd. Het is daarom van belang dat als een nieuwe theorie wordt geïntroduceerd binnen het social work in Finland, men weet hoe dit het beste gedaan kan worden. De universiteit vormt een belangrijke bron voor de kennis die de beginnend social worker tot zich neemt en uiteindelijk zich eigen maakt. De beste manier om een theorie te introduceren zou door middel van de universiteit zijn (A.J. (M). Fragment 3.12). Het zal echter geen makkelijke taak zijn om een nieuwe theorie te introduceren omdat veel studenten uiteindelijk niet in het social work zullen gaan werken. Het introduceren van een nieuwe theorie zou veel tijd kosten (A.J. (M). Fragment 3.13).²⁰

Op dit moment bepaalt elke universiteit zelf welke theorieën/benadering worden opgenomen in het lesprogramma van de universiteit. Over het algemeen proberen de universiteiten een zo gevarieerd en veelomvattend programma neer te zetten (Kananoja,

¹⁹ Bijlage 6: Interview with Junior researcher social work Ms. A. Jakoola

²⁰ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

2009). Zoals eerder genoemd is het belangrijk dat er interesse voor een nieuwe theorie of benaderingswijze is. De interesse zal nodig zijn onder de professoren en onder de studenten. De studenten van nu zullen later hun bijdrage gaan geven aan het social work. Als gelicenseerde social workers kunnen zij ook onderzoeken gaan doen die een bijdrage kunnen leveren aan nieuwe theorieën/benaderingen/methoden en werkwijzen.

De opleidingsinstituten zouden na onderzoek het contextuele denken in hun lesprogramma kunnen opnemen. Echter, er wordt niet een specifieke theoretische benaderingswijze gebruikt in het lesprogramma. Het zijn meestal meerdere theorieën/benadering waarover er informatie gebruikt wordt. Opleidingsinstituten zouden de theorie over het contextuele denken kunnen opnemen om de beginnend social workers hier meer over te leren. Het zou kunnen worden gebruikt in lessen die gegeven worden en er zou literatuur over aangeboden kunnen worden. Gezien de structuur van het onderwijs op de universiteit zal de theorie van het contextuele denken altijd een deel zijn van een geheel van meerdere theorieën (A.J. (M). Fragment 3.14).²¹

6.5 Hoe zouden opleidingsinstituten gemotiveerd kunnen worden om contextueel denken te introduceren en welke criteria en argumenten hanteert men om het opleidingsaanbod op te baseren.

Binnen de Finse overheid is het *Ministry of Education and Culture* verantwoordelijk voor de ontwikkeling van educatie, wetenschap, cultuur, sport, jeugdbeleid en internationale samenwerking op deze gebieden. Onder het onderwijs vallen ook de universiteiten.

De verantwoordelijkheden van de universiteiten en de voorwaarden waar de educatie aan moet voldoen is beschreven in the *University Act van 2009*.²² De nieuwe *University Act* wil de autonomie van universiteiten verder uitbouwen, door hen een onafhankelijke rechtspersoonlijkheid te geven, hetzij als naamloos vennootschap of als stichting. De *University Act* geeft de begrenzing en de voorwaarden waar het onderwijs aan moet voldoen. Deze Act is een vervanging van de *University Act van 1997* en geeft voornamelijk verandering op het gebied van management en besluitvorming (Ministry of Education and Culture (n.d.)).

²¹ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

²² Bijlage 2: Belangrijke onderdelen Universities Act 558/2009

6.5.1 Recente ontwikkelingen

Het social work heeft zich geleidelijk aan ontwikkeld tot een onafhankelijke en academische discipline, die in de meeste gevallen onderdeel is van de faculteit van sociale wetenschappen. In vergelijking tot andere landen is sociaal onderzoek een sterk element in de Finse social work educatie. Daarnaast is er veel aandacht voor theoretische en professionele techniek.

In Finland werd jarenlang de visie gedeeld dat er een behoefte is voor de verbetering van methoden om mensen te helpen met meervoudige sociale problemen. Daarnaast was men er van overtuigd dat het van belang was om binnen het social work een meer effectieve preventieve benadering te ontwikkelen. Dit om veel huidige problemen het hoofd te bieden. Men bemerkte binnen de opleidingen social work dat sociale problemen in de maatschappij een sterke invloed uitoefenden op de vormgeving van het professionele social work. Men nam de culturele, sociale en economische veranderingen in ogenschouw en men kwam landelijk tot de conclusie dat de social work educatie hervorming behoefde. Met name op het gebied van theoretische kennis en het werken in de praktijk.

Om de missie van het social work te vervullen, is een effectieve manier van werken nodig. Om het social work te verbeteren werden er verschillende onderdelen geformuleerd die ingaan op een beter integratie van de praktijk en het sociaal onderzoek. Dit om te voorkomen dat er in de toekomst wederom een kloof zou ontstaan tussen de educatie en de praktijk van het onderzoek. De volgende onderdelen zijn geformuleerd en aangenomen door alle universiteiten die social work als academische opleiding geven:

- Een systematische ontwikkeling van nieuwe benaderingen en methoden, zodat ze gegrond zijn op de best mogelijke kennis: wetenschappelijke kennis, kennis verkregen uit de praktijk en ervaring, stilzwijgende kennis en kennis die komt van de gebruikers van de (sociale) diensten.
- Een systematische monitoring en evaluatie van de impact van de social work benaderingen en de social work praktijk en verbetering van de praktijk op basis van evaluatie.

Om verbeteringen door te voeren zoals hierboven is beschreven is een gedeelde overtuiging van de aard van de kennis dat nodig is in het social work. Het is van belang te realiseren dat

de aard van het social work in grote mate is verbonden aan de context. De sociale, culturele en organisatorische achtergronden zijn vitale elementen in het social work en andere sociale interventies. Men benadrukt in Finland dat de praktijk van het social work niet losgemaakt kan worden van de context waarin het social work in de praktijk wordt gebracht. De invloed van allerlei factoren heeft dus gevolgen voor de evaluatie en verbetering van de praktijk.

- Om context verbonden/gebonden kennis te produceren, moet men de praktijk en het onderzoek in die mate combineren dat het instrument van de kennisproductie beide elementen bevatten. Dit kan niet zonder de aard van de sociale, culturele en organisatorische factoren in ogenschouw te nemen (Kananoja, 2009).

6.5.2 Criteria opleidingsaanbod

In 1984 werd er voor de eerste keer een *Social Welfare Act voor professionele activiteiten* geformuleerd. In deze act staan de hoofdbepalingen voor het curriculum van de social work educatie:

1. Het geven van relevante informatie over de maatschappij waarin de studenten zullen gaan werken en het trainen van studenten in het wetenschappelijk baseren van social beleid en het social work als professie, alsmede het trainen van de studenten in onderzoek en methoden;
2. De studenten voorzien van instrumenten die nodig zijn om sociale structuren te analyseren, alsmede het analyseren van de maatschappij en sociale problemen;
3. Het conceptualiseren van de mens als een onderdeel van een sociale groep of gemeenschap in psychologische en sociologische termen; en het onderzoek van de details van menselijke ontwikkeling en menselijk gedrag;
4. Het introduceren van de basiswaarden, de ethiek en de praktijk van sociaal beleid en social work; en
5. Het helpen van studenten in het proces van het toepassen van hun wetenschappelijke kennis en basiswaarden van het social work om tot een oplossing van sociale problemen te komen.

Naast deze hoofdbepaling heeft elk instituut haar eigen gedetailleerde statuten, die zich moeten verhouden tot de nationale wetten (Brauns, Kramer, Satka, 1984).

6.5.3 Motiveren van opleidingsinstituten

Kanaoja beschrijft dat elk opleidingsinstituut haar eigen gedetailleerde statuten heeft (Kanaoja, 2009). Onder deze statuten vallen ook de keuze voor methoden en theorieën. Elke universiteit heeft dus een eigen verantwoordelijkheid en vrijheid in het kiezen van methoden en theorieën waarin de social work studenten in worden onderwezen.

Universiteiten richten zich sterk op onderzoek van zowel sociale en maatschappelijke fenomenen als op het bestuderen van theorieën en onderzoeksgebaseerde resultaten met betrekking tot theorieën en benaderingen.

Daarnaast zijn er ook veel studenten en docenten die onderzoek doen op verschillende onderwerpen (P.P. (M). Fragment 1.10).²³ Een professor van de *University of Eastern Finland* geeft inzage in de keuze voor theorieën en benaderingen door de professoren: *“When you want to introduce a new theory, it is important to start at the universities. When the professors are exited, the there could maybe be find a way to develop a program for introducing it on the university.”* (P.P. (M). Fragment 1.14)²⁴

Andere professoren van de universiteit benadrukken eveneens het belang van introductie op de universiteiten (M.S. (M). Fragment 4.12) en (A.S. (M). Fragment 2.10).²⁵

Uiteindelijk ligt de keuze voor theorieën en benaderingen bij de professoren. Als zij enthousiast zijn, kunnen ze binnen het departement Social Sciences besluiten een programma te ontwikkelen.

Zoals Kanaoja beschrijft bepaalt elk opleidingsinstituut zelf in welke methoden en theorieën de studenten worden onderwezen. Bij introductie van contextueel denken is het dus moeilijk om alle universiteiten in een keer te bereiken.

Het motiveren van een opleidingsinstituut is dus sterk afhankelijk van het enthousiasme van de professoren. Aangezien de professoren op de universiteiten grote waarde hechten aan de hoofdbepalingen van de educatie voor social workers (zoals beschreven in 6.5.2), zal het belangrijk zijn om deze bepalingen mee te nemen in de vormgeving van een mogelijke introductie van het contextueel denken.

²³ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

²⁴ Bijlage 4: Interview with professor in psychology Ms. P. Pölkki

²⁵ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

Een ander aandachtspunt is dat verschillende professoren van de *University of Eastern Finland* aangeven dat social workers niet werken met therapeutische benaderingen (P.P. (M). Fragment 1.4) en (A.J. (M). Fragment 3.7 en 3.8).²⁶ Bij de introductie zou in acht genomen moeten worden dat de social workers in Finland voorzichtig zijn met het inzetten van een therapeutische manier van werken (P.P. (M). Fragment 1.4).²⁷ Op het moment dat een hulpverleningssituatie een meer therapeutische benadering nodig heeft, dan verwijzen de social workers in Finland iemand liever door naar een therapeut.

“The theory of Nagy is at this moment a too much therapeutic way of working. Maybe when there is a transformation for the social work, they feel more able to use elements out of his work” (A.J. (M). Fragment 3.7).²⁸

Bovenstaand citaat geeft aan dat er bij introductie van het contextueel denken in het social work ook aandacht moet zijn voor een transformatie van de therapeutische wijze van werken naar een manier van werken die ook te gebruiken is in het social work.

6.6 Wat voor gevolgen zou introductie van het contextuele gedachtegoed kunnen hebben voor de plaats van het contextuele denken in Finland.

Voor de social workers in Finland is het belangrijk om een brede kennis te hebben. Social workers doen veel met de kennis die zij hebben opgedaan tijdens hun opleiding. Op dit moment wordt de context van de cliënt gebruikt door middel van het inzetten van een systemische benadering. Daarnaast hangt het ook af van de doelgroep waar de social worker mee werkt. Iemand die veelal met groepen werkt zal eerder een systemische benadering gebruiken (A.S. (M). Fragment 2.3). In die zin is het contextuele denken in zekere mate aanwezig in Finland. Het contextuele denken naar Nagy is echter niet aanwezig in Finland (A.S. (M). Fragment 2.5). In Finland wordt er gebruik gemaakt van meerdere theorieën en benaderingswijzen. Het gebruiken van een specifieke benadering is meer toegewezen aan therapeuten (A.J. (M). Fragment 3.6).²⁹

Als het contextuele gedachtegoed geïntroduceerd zou worden in Finland dan zou het na jaren kunnen dat social workers dit in sommige gevallen kunnen gaan gebruiken. Deze

²⁶ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

²⁷ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

²⁸ Bijlage 6: Interview with Junior researcher social work Ms. A. Jakoola

²⁹ Bijlage 9: Kernlabels en sublabels interviews

toevoeging op de werkwijzen die dan gehanteerd worden binnen het social work in Finland zou het contextuele denken in Finland versterken. De social workers hebben dan meer kennis van de theorie. De social workers zullen deze theorie als het geïntroduceerd is op bijvoorbeeld de opleiding kunnen gaan gebruiken in de uitvoering van hun werkzaamheden. Veelal wordt in Finland een specifieke benaderingswijze toebedeeld aan therapeuten. De introductie van de contextuele benaderingswijze zou in eerste instantie een toevoeging zijn voor het therapeutische vak. Social workers zouden echter in sommige situaties gebruik kunnen maken van de contextuele benaderingswijze en op deze manier zou dit een toegevoegde waarde hebben (A.S. (M). Fragment 2.6). Het contextuele denken zou versterkt worden door het introduceren van het contextuele gedachtegoed. Het zal echter tijd kosten om de introductie zijn meerwaarde te laten hebben binnen het social work in Finland. Het zou eerder een meerwaarde kunnen hebben voor de beroepsgroep therapeuten. De gevolgen kunnen dus merkbaar zijn in de vorm van het bewust worden van de theorie en het gebruik ervan. Alleen zal dit vooral in het begin een klein effect hebben op de uitvoering en de plaats van het contextuele denken in het social work in Finland.

Als na onderzoek zou blijken dat er behoefte is aan een nieuwe wijze van contextueel denken, zou de contextuele benadering naar Nagy een toegevoegde waarde hebben.

Samenvatting

In dit hoofdstuk hebben wij zowel literatuur als informatie vanuit interviews verwerkt.

Hieruit is voor ons veel belangrijke informatie naar voren gekomen.

In de eerste paragraaf zijn we ingegaan op welke (koepel)organisaties er zijn binnen het social work. We hebben beschreven dat de overheid en de gemeente als uitvoerend orgaan de meest belangrijke organisatie is. Daarnaast zijn er nog wel andere organisaties, maar de invloed op de praktijk van het social work is beperkt.

In de tweede paragraaf hebben we de organisaties die van belang zouden zijn voor de introductie van contextueel denken beschreven. We beschrijven het mogelijke belang van: *The Finnish Society of Social Work Research, Centre of Excellence on Social Welfare* en *SOSNET - Finnish National University Network for Social Work*. Deze drie organisaties zouden van belang kunnen zijn bij de (verdere) introductie van het contextuele denken. De derde paragraaf beschrijft welke organisaties ontvankelijk zijn voor het contextueel denken. Omdat het onderzoek een andere weg wijst dan deze paragraaf beoogt, hebben we beschreven hoe

organisaties na de eerste introductie van het contextuele denken benaderd zouden kunnen worden voor het implementeren en/of versterken van contextueel denken.

In de vierde paragraaf hebben we beschreven op welke wijze onderwijsinstellingen het contextuele denken zouden kunnen introduceren. Paragraaf vijf haakt daarop in, door een beschrijving te geven van de voorwaarden en criteria waarop de universiteiten hun onderwijsaanbod op baseren. Deze paragraaf geeft eigenlijk weer waar bij eventuele introductie van het contextuele denken op de universiteiten rekening mee gehouden moet worden.

De laatste paragraaf beschrijft de gevolgen die de introductie van het contextuele denken zou kunnen hebben in Finland. We hebben deze paragraaf deels gebaseerd op hetgeen dat uit het onderzoek naar voren is gekomen en deels op onze eigen interpretatie. Aan de hand van onze bevindingen geven wij weer wat is gebleken na het doen van literatuuronderzoek en na het afnemen van meerdere interviews.

Hoofdstuk 7 – Conclusies en aanbevelingen

Hoe zou de contextuele hulpverlening meer kunnen worden toegepast binnen het Social Work in Finland?

Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken is er door antwoord te geven op de deelvragen . In deze hoofdstukken is veel beschreven wat van waarde is voor de beantwoording van de hoofdvraag.

Onze hoofdvraag is: *“Hoe zou de contextuele hulpverlening meer kunnen worden toegepast binnen het Social Work in Finland?”*.

Van de informatie uit de voorgaande hoofdstukken zal de belangrijkste informatie verwerkt worden in dit hoofdstuk. Dit om helder en inzichtelijk weer te geven wat onze belangrijkste conclusies en aanbevelingen zijn.

Allereerst beschrijven we per deelvraag wat onze conclusie(s) is/zijn, vervolgens doen wij per deelvraag een aanbeveling en/of aanbevelingen (7.1). In de volgende paragraaf beschrijven wij wat onze conclusies en aanbevelingen betekenen ten opzichte van de hoofdvraag (7.2). Dit is van belang voor het *Instituut Contextuele Benadering* (ICB). Zij zullen als opdrachtgever baat kunnen hebben bij de informatie die voortkomt uit onze aanbevelingen. In de derde paragraaf worden aanbevelingen beschreven voor een mogelijk vervolgonderzoek (7.3). Vervolgens worden er vergelijkende opmerkingen beschreven (7.4). Hierin beschrijven wij verschillen en overeenkomsten die er zijn tussen Finland en Nederland, die in relatie staan met ons onderzoek. Tot slot blikken wij terug op het onderzoek door te kijken naar de verwachtingen die er vooraf waren en die we in de vooruitblik hebben beschreven (7.5). Dit om te kijken wat het beoogde resultaat was en wat het uiteindelijke resultaat is.

7.1 Conclusies en aanbevelingen

In deze paragraaf beschrijven wij de conclusies naar aanleiding van de deelvragen. Niet elke deelvraag is relevant voor het trekken van conclusies. De eerste twee deelvragen zijn inleidend voor de volgende hoofdstukken en dienen als basis voor de laatste twee deelvragen. De eerste twee deelvragen zijn:

-Wat zijn de kenmerken van het contextuele denken zoals die van toepassing is/zou kunnen zijn binnen het Social Work?

- Hoe is de hulpverlening en in het bijzonder het Social Work in Finland vormgegeven, en welke kenmerkende verschillen op het gebied van Social Work zijn er met Nederland?

Uit deze twee deelvragen is geen concrete conclusie te trekken. De informatie uit de eerste twee deelvragen gebruiken wij als onderbouwing van de conclusies die wij zullen trekken uit de laatste twee deelvragen. Om deze reden beschrijven we in paragraaf 7.1.1. en 7.1.2 kort welke belangrijke informatie uit de eerste twee deelvragen is voortgekomen. Uit deze twee deelvragen zullen dus geen conclusies en aanbevelingen worden geschreven.

Deelvraag drie en vier vormen de kern van ons onderzoek. De informatie die in deze deelvragen beschreven is geeft een beeld van onze bevindingen en op basis hiervan beantwoorden wij de hoofdvraag. Deelvragen drie en vier zijn:

-Hoe is het gesteld met het gebruik van het contextuele denken in de hulpverlening in Finland? (Social Work en relatie- en gezinstherapie alsmede in bijbehorende koepelorganisaties en opleidingsinstituten).

-Welke organisaties zijn ontvankelijk en relevant voor implementatie dan wel introduceren en/of versterken van de contextuele hulpverlening in Finland?

In paragraaf 7.2 beschrijven wij de betekenis van de conclusies en we sluiten af met de uiteindelijke aanbevelingen.

7.1.1 Wat zijn de kenmerken van het contextuele denken zoals die van toepassing is/zou kunnen zijn binnen het Social Work?

Het contextuele denken is voornamelijk ontwikkeld door Iván Böszörményi-Nagy.

Kenmerken die typerend zijn voor het contextuele denken zijn de vier dimensies. De vier dimensies zijn: de feiten, de psychologie, de transacties en de relationele ethiek. Van de eerste drie dimensies wordt op dit moment in het social work gebruik gemaakt. Zo zijn de feiten vaak al van belang bij de kennismaking. Zij vormen de basis voor de intake. Men heeft eerst kennis over de feiten nodig om goed te kunnen aansluiten op de behoeften van de cliënt. De hulpvraag van de cliënt is veelal gebaseerd op problematiek die voortkomt uit de psychologie van de cliënt. Immers de cliënt beleeft de problemen en dit zegt iets over de beleving, de psychologie van de cliënt. Het kan zijn dat de cliënt materiele problemen heeft. Dit werkt vaak door in de psychologie omdat de cliënt het overzicht kan verliezen. Problemen die niet op het materieel gebied liggen zijn vaak op zichzelf al problemen die te maken hebben met de psyche van de cliënt. De derde dimensie, de transactie, zegt iets over

de interactie tussen de cliënt en zijn- of haar omgeving. In het huidige social work wordt hier aandacht aan besteed. De mensen in de omgeving van de cliënt kunnen van waarde zijn voor de hulpverlening.

De relationele ethiek is kernmerkend voor het contextuele denken. Dit is niet duidelijk aanwezig in het social work. De meeste elementen van het contextuele denken kunnen gebruikt worden binnen het social work.

7.1.2 Hoe is de hulpverlening en in het bijzonder het Social Work in Finland vormgegeven, en welke kenmerkende verschillen op het gebied van Social Work zijn er met Nederland?

Het Finse zorgstelsel is gebaseerd op het *Nordic Welfare State Model*. Dit model is speciaal gericht op het verbeteren van de individuele autonomie, het waarborgen van de universele beschikbaarheid van de fundamentele mensenrechten en de stabilisering van de economie. De hulpverlening wordt vormgegeven door het *Ministry of Social Affairs and Health (MSAH)*. Het MSAH draagt de algemene verantwoordelijkheid voor de organisatie van de sociale zorg en de gezondheidszorg. Onderdeel van de organisatie is het financiële beleid. Ook houdt het ministerie zich bezig met het monitoren van de organisatie en implementatie van de zorg. Het ministerie bepaald ook de hoofdlijnen in het beleid van de sociale zorg en de gezondheidszorg. Daarnaast draagt ze zorg voor essentiële hervormingen en begeleidt de uitvoering van zowel sociale als gezondheidszorg.

Het MSAH geeft de hoofdlijnen en regels voor het social work. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het social work. Zij organiseren de sociale zorg en staan garant voor de voorzieningen op sociaal gebied. Gemeenten voorzien zelf in de sociale voorzieningen en diensten.

Het social work is onderdeel van een totaalpakket aan zorg- en dienstverlening. Het social work is verantwoordelijk voor de begeleiding, het adviseren bij en het behandelen van problemen. Ze regelen de ondersteuning op individueel, gezins- en maatschappelijk niveau.

Het uitvoerend social work wordt enerzijds bepaald door de kennis verkregen uit de opleiding tot social worker en anderzijds door wetgeving, bestuursnormen en richtlijnen. Het uitvoerend social work wordt sterk bepaald door de academische basis die social workers meekrijgen in de educatie tot social worker. De academische basis bestaat uit onderwijs met een sterke nadruk op de combinatie van praktijk en onderzoek van social work.

7.1.3 Hoe is het gesteld met het gebruik van het contextuele denken in de hulpverlening in Finland? (Social Work en relatie- en gezinstherapie alsmede in bijbehorende koepelorganisaties en opleidingsinstituten).

Wij concluderen dat het contextueel denken naar de theorie van Nagy niet aanwezig is in Finland. Er is geen enkele informatie die wijst op kennis van deze theorie binnen het social work in Finland. Met behulp van professoren van de *University of Eastern Finland* is er in het Fins gezocht naar organisaties die mogelijk iets doen met het gedachtegoed van Nagy. Alle geïnterviewde professoren geven aan dat het contextueel denken niet aanwezig is in Finland. Contextuele hulpverlening als zijnde een methode zien we dus ook niet verschijnen in werkwijzen en projecten.

Aangezien het contextueel denken naar Nagy helemaal niet aanwezig is hebben wij onderzocht welke andere wijzen van systeemgericht werken er wel aanwezig zijn in Finland en welk denken daaraan ten grondslag ligt. Het begrip wat het meest in de buurt komt van de contextuele hulpverlening zoals wij dat kennen in Nederland blijkt het systemisch en/of eco-sociologisch werken. Bij deze manieren van werken wordt het systeem van de cliënt gezien als waardevol element in de hulpverlening.

De meest belangrijke organisatie binnen het social work is de overheid. Het social work wordt uitgevoerd vanuit de gemeenten. De overheid bepaalt het beleid en is niet verantwoordelijk voor het gebruik van theorieën en/of benaderingswijzen. Er zijn geen organisaties die een duidelijke relatie hebben met het contextuele denken. De meeste organisaties hebben echter wel een relatie met een systemische manier van werken. Deze manier van werken is diepgeworteld in het Finse zorgsysteem.

Wij concluderen dat het contextuele denken naar Nagy niet als zodanig is in Finland. Er zijn wel andere wijzen van contextueel werken. De opleidingsinstituten hebben het meest invloed op welke theorieën en/of benaderingswijzen er binnen het social work wordt gebruikt.

Aanbeveling I

Voor het *Instituut Contextuele Benadering (ICB)* is het van belang om te realiseren dat het contextuele denken naar Nagy niet aanwezig is in Finland. De uitvoerende organisaties van het social work bepalen ook niet welke theorieën en/of benaderingswijzen er worden

gebruikt. De inhoud van het social work wordt in de eerste instantie bepaald door het *Ministry of Social Affairs and Health* in Finland. De social workers in Finland gebruiken veelal de kennis die zij hebben opgedaan tijdens hun opleiding aan de universiteit. Daarnaast zijn er In Service trainingen waar meer kennis opgedaan kan worden over methoden en werkwijzen die van belang zijn voor het social work. De opleidingsinstituten bepalen grotendeels welke kennis er is bij de social workers. Op dit moment richt de universiteit zich op meerdere theorieën/benaderingen. Er is altijd sprake van een combinatie van meerdere theorieën. Dit nemen de social workers mee in hun werkwijze. Zij werken met name eclecticisch en gebruiken facetten van verschillende theorieën op een manier welke passend is voor de hulpverlening op dat moment. Voor het Instituut Contextuele Benadering (ICB) is het een uitdaging om een plan te ontwikkelen om de contextuele benadering te introduceren op de opleidingsinstituten in Finland. Op deze manier zou het contextuele denken meer bekendheid kunnen krijgen binnen het social work in Finland.

7.1.4 Welke organisaties zijn ontvankelijk en relevant voor implementatie dan wel introduceren en/of versterken van de contextuele hulpverlening in Finland?

Om de contextuele hulpverlening in Finland te introduceren dan wel te versterken is het belangrijk om eerst te weten welke organisaties verantwoordelijk zijn voor de vormgeving van de hulpverlening. Met deze kennis kan men inspelen op de organisatie van het social work door op de goede manier een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het social work. Kennis over de organisatie is van groot belang voor de introductie dan wel versterking van de positie van de contextuele hulpverlening in Finland. We zijn tot de conclusie gekomen dat de overheid bepaalt wat de richtlijnen zijn van het social work en hoe het social work wordt vormgegeven. Daarmee is de overheid één van de meest belangrijke organisaties als het gaat om het vormgeven van het social work in Finland. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het social work en hebben zich te verantwoorden richting de overheid.

Om nieuw gedachtegoed te introduceren in Finland is het van belang om de beïnvloedende weg te zoeken. Organisaties hebben weinig invloed op de keuze van methoden en benaderingen van social workers. Daarnaast hebben organisaties weinig invloed op de vormgeving en de praktijk van het social work. Organisaties kunnen wel de belangen van de social workers weergeven en verdedigen. Ook zijn er organisaties die zich bezighouden met

het onderzoek in het social work. Echter wegen deze organisaties niet mee als het gaat om het introduceren van een nieuwe theorie en/of benadering.

Wij concluderen op basis van bovenstaande informatie dat (koepel)organisaties buiten de overheid en de gemeente als uitvoerende organisatie, niet zouden kunnen helpen bij de introductie van nieuw gedachtegoed.

Doordat de lijn van het onderzoek heeft uitgewezen dat de introductie van het contextueel denken niet moet starten bij organisaties, is er geen uitwerking gemaakt van organisaties die ontvankelijk zouden zijn voor het contextueel denken. De introductie zal moeten plaatsvinden op een andere manier. Als er eenmaal introductie van het contextueel denken heeft plaatsgevonden zouden er verschillende organisaties helpend kunnen zijn bij verder implementatie en versterking van dit gedachtegoed. Voorbeelden van organisaties zijn:

- *The Finnish Society of Social Work Research*. Doelstellingen van de organisatie zijn het bevorderen van uitwisseling van onderzoeksresultaten, kennis en ervaring tussen beroepsbeoefenaren en academici. Deze organisatie zou kunnen helpen bij het verspreiden van onderzoeksresultaten over bijvoorbeeld de behoefte aan contextueel denken of onderzoeksresultaten over het belang van contextueel denken.

- *The Centre of Excellence on Social Welfare*. Zij zetten zich in voor het ontwikkelen van nieuwe methoden van werken, het produceren van informatie met betrekking tot maatschappelijk welzijn en het doen van onderzoek ten behoeve van praktische toepassing van een nieuwe theorie. Samen met *The Centre of Excellence on Social Welfare* zou gekeken kunnen worden naar mogelijkheden om contextueel denken (na introductie) verder te ontwikkelen.

- *SOSNET - Finnish National University Network for Social Work*. Dit netwerk richt zich onder andere op het verbeteren van de samenwerking van de universiteiten met elkaar en heeft als doel om te anticiperen op belangrijke kwalitatieve, kwantitatieve en inhoudelijke aspecten van de opleiding. Als het contextueel denken geïntroduceerd zou worden op een universiteit zou dit netwerk mogelijk een rol kunnen spelen op de verspreiding van het contextueel denken over alle universiteiten met een departement Social Sciences. Op deze manier zouden alle universiteiten bereikt kunnen worden met dit gedachtegoed. Een voorwaarde is dan echter wel dat het contextueel denken al op een universiteit is geïntroduceerd.

Opleidingsinstituten zijn van groot belang bij de introductie van het contextuele denken. Elk opleidingsinstituut bepaalt zelf in welke methoden en theorieën de studenten worden onderwezen. Bij introductie van contextueel denken is het dus moeilijk om alle universiteiten in een keer te bereiken. Het motiveren van een opleidingsinstituut is dus sterk afhankelijk van het enthousiasme van de professoren. We concluderen dat de opleidingsinstituten de belangrijkste organisaties zijn als het gaat om de introductie van het contextuele denken.

In Finland hecht men grote waarde aan 'evidence based' onderzoek. De nadruk in universiteiten ligt ook op het doen van onderzoek en het bestuderen van onderzoek. Het is van groot belang dat onderzoeksresultaten representatief zijn wat betreft het gebruik ervan in de huidige zorg. Hierom wordt gekeken naar de ervaringen die er zijn met nieuwe theorieën en/of benaderingen. Mocht een nieuwe theorie en/of benadering niet zijn meerwaarde hebben bewezen in de praktijk dan is het voor belanghebbenden minder interessant om een nieuwe denkwijze te introduceren.

Aanbeveling II

Voor het Instituut Contextuele Benadering (ICB) is het allereerst belangrijk om zich te richten op de introductie van het contextueel denken in Finland. Als er eenmaal een introductie heeft plaatsgevonden kunnen bovenstaande organisaties mogelijk helpend zijn bij het versterken en verspreiden van het contextuele denken. Het verspreiden zou echter ook gezien kunnen worden als introduceren. Wij willen het ICB aanbevelen om het contextueel denken allereerst te introduceren op een universiteit om vervolgens te onderzoeken hoe er met behulp van andere organisaties een verdere introductie zou kunnen worden bewerkstelligd.

Aanbeveling III

Met het oog op het belang van 'evidence based' onderzoek is het van belang voor het Instituut Contextuele Benadering dat men bij de introductie van nieuw gedachtegoed op de universiteiten rekening houdt met dit gegeven. Op deze manier zal nieuw gedachtegoed eerder bekeken worden en zullen professoren en studenten meer waarde hechten aan het

contextueel denken. Wij bevelen het ICB aan om bij eventuele introductie het contextueel denken te onderbouwen met resultaten vanuit wetenschappelijk onderzoek.

7.2 Betekenis van deze conclusies

Op basis van de conclusies en aanbevelingen beschreven in de eerste paragraaf willen we in deze paragraaf de hoofdvraag beantwoorden. Met het beantwoorden van de hoofdvraag beschrijven we de betekenis van de conclusies die getrokken zijn uit deelvraag drie en vier. Deze zijn beschreven in subparagrafen 7.1.3 en 7.1.4.

De hoofdvraag van ons onderzoek luidt: “Hoe zou de contextuele hulpverlening meer kunnen worden toegepast binnen het Social Work in Finland?”

De conclusies op basis van deelvraag drie en vier laten zien dat het contextueel denken naar Nagy niet aanwezig is in Finland. We kwamen tot de conclusie dat de (koepel)organisaties van het social work niet zouden kunnen helpen bij de allereerste introductie van het contextueel denken. Dit om de reden dat deze organisaties te weinig invloed hebben op welke theorieën en/of benaderingen de social workers gebruiken. De enige organisaties die invloed zouden kunnen uitoefenen zijn de opleidingsinstituten. Opleidingsinstituten zouden de contextuele benadering kunnen opnemen in hun onderwijsaanbod. Een beperking die het introduceren van het contextueel denken op een opleidingsinstituut heeft is dat elk opleidingsinstituut vrij is in de keuze van theorieën en/of benaderingen waarin men haar studenten onderwijst. Bij introductie zal men zich bewust moeten zijn van de afhankelijkheid van de professoren en hun enthousiasme over het contextuele denken en daarmee de bereidheid van de academie Social Sciences om deze benadering op te nemen in de opleiding voor social worker.

Het zal echter tijd kosten om de introductie zijn meerwaarde te laten hebben binnen het social work in Finland. Het zou eerder een meerwaarde kunnen hebben voor de beroepsgroep therapeuten. De gevolgen kunnen dus merkbaar zijn in de vorm van het bewust worden van de theorie en het gebruik ervan. Alleen zal dit vooral in het begin een klein effect hebben op de uitvoering en de plaats van het contextuele denken in het social work in Finland. Dit mede om het feit dat veel studenten uiteindelijk niet werkzaam zijn in het social work in Finland. De meeste studenten specialiseren zich namelijk tot therapeut of psycholoog. Als er daadwerkelijke introductie zou plaatsvinden op de universiteiten is het

dus niet te garanderen dat er daadwerkelijk gebruik gemaakt zal worden van deze benadering in de praktijk. De garantie dat er wel gebruik gemaakt zal worden van contextueel denken kan vergroot worden door bij de introductie resultaten uit 'evidence based' onderzoek aan te halen.

De conclusies van ons onderzoek betekenen dus dat introductie via opleidingsinstituten mogelijk is. Daarnaast zou verspreiding van het contextuele denken via (koepel)organisaties mogelijk zijn. Echter, de wijze waarop dit zou moeten plaatsvinden zal een nieuw onderzoek behoeven.

7.3 Aanbeveling(en) met betrekking tot mogelijk vervolgonderzoek

In ons onderzoek hebben we beschreven dat de contextuele denkwijze naar Nagy niet aanwezig is in Finland. Ook hebben we beschreven dat de opzet van het social work in Finland anders is dan in Nederland. De overheid heeft de leiding als het gaat om de vormgeving van het social work in Finland. Voor onze opdrachtgever is het belangrijk om te weten hoe het contextuele denken danwel contextuele hulpverleningwijze geïntroduceerd kan worden in Finland. Het is belangrijk om op basis van de kennis die is opgedaan door dit onderzoek te starten bij de opleidingsinstituten met het introduceren van het contextuele denken naar Nagy.

Een vervolgonderzoek zou gedaan kunnen worden naar hoe verschillende organisaties zouden kunnen helpen bij het verspreiden en verder introduceren van het contextuele denken. Veel organisaties binnen het social work in Finland richten zich met name op het verspreiden van kennis en onderzoeksresultaten. Op basis van dit onderzoek zouden de organisaties benaderd kunnen worden om te onderzoeken welke weg bewandeld kan worden om het contextueel denken meer te verspreiden. Hiervoor zou eerst een plan ontwikkeld kunnen worden om een onderzoek te laten uitvoeren naar de behoefte aan introductie van het contextueel denken.

Een andere aanbeveling met betrekking tot een mogelijk vervolgonderzoek is om een onderzoek te doen naar hoe het contextueel denken in het therapeutische werkveld van Finland zou kunnen worden geïntroduceerd.

7.4 Vergelijkende opmerkingen

In Finland wordt het social work georganiseerd en uitgevoerd vanuit de overheid. In Nederland wordt het social work uitbesteed aan verschillende organisaties. De private markt op het gebied van hulpverlening is in Finland relatief klein. Slechts een vijfde deel van het totale hulpverleningsaanbod komt vanuit de private markt. In Nederland is het merendeel van de hulpverlening geprivatiseerd. De rol van de overheid is in Finland dus veel sterker dan in Nederland. Dit heeft ook gevolgen voor de mogelijkheid en wijze waarop nieuw gedachtegoed geïntroduceerd kan worden.

In Finland mag men zich een gekwalificeerd social worker noemen als men de masteropleiding heeft afgerond. In Nederland bestaat er geen academische opleiding voor social work. Een belangrijk verschil is dat er in Finland, in de opleiding tot social worker, veel aandacht is voor onderzoek op wetenschappelijk niveau. In Nederland is hiervoor geen aandacht binnen de educatie voor social worker. De sterke nadruk op sociaal onderzoek in Finland maakt dat de toekomstige social workers wordt geleerd hoe men op wetenschappelijk niveau een onderzoek kan doen. In Nederland is deze taak veelal overgelaten aan de wetenschappers vanuit sociologisch of psychologisch perspectief. In Finland is de social worker bij machte om dit zelf, naast zijn werk als social worker, te doen.

Social workers in Finland wordt geleerd om vooral eclecticisch te werken. Eclecticisch werken houdt in dat men verschillende elementen uit verschillende theorieën en/of benaderingen gebruikt. Bij problematiek waarbij een meer gerichte of gespecialiseerde theorie en/of benaderingswijze wordt gevraagd, verwijst het social work in Finland de cliënt door naar de therapeut of psycholoog. Er is ook geen enkele social worker die werkt volgens een bepaalde theorie of methode.

Daarnaast zijn veel social workers die een academische opleiding hebben gevolgd niet als social workers werkzaam. Het merendeel van de opgeleid social workers kiest voor een specialisatie tot therapeut of psycholoog. In Finland is mede om die reden een tekort aan social workers. Daarnaast is het opmerkelijk dat er veel personen als social worker werken zonder een academische opleiding te hebben gevolgd. In Finland mag men dan namelijk al hetzelfde werk doen als een gekwalificeerd social worker, alleen de volleerd social worker draagt de gehele verantwoordelijkheid, ook de verantwoordelijkheid voor de social worker

zonder opleiding op academisch niveau. Dit maakt het voor veel studenten social work niet aantrekkelijk om aan het werk te gaan als social worker.

7.5 Terugblik

In deze paragraaf blikken wij terug op de periode van het doen van onderzoek in Finland. We hebben veel literatuur bestudeerd en verschillende interviews afgenomen. Door het beantwoorden van de deelvragen hebben we het onderzoek kunnen afsluiten met conclusies en aanbevelingen. Hierdoor hebben wij antwoord kunnen geven op de hoofdvraag van dit onderzoek. We hebben hiermee de doelstelling van ons onderzoek bereikt en we kijken hier positief op terug. In paragraaf 2.1 hebben wij een 'voorblik' op de periode van onderzoek beschreven. Wij hebben daarin onze voorbereidingen op het doen van onderzoek evenals onze verwachtingen van het onderzoek beschreven.

Wij zijn ons van te voren bewust geweest van de verschillen die er zijn tussen de hulpverlening in Finland en Nederland. We hadden echter niet kunnen denken dat het zo verschillend is vormgegeven. Gaandeweg het onderzoek werd ons steeds meer duidelijk dat onze blik sterk bepaald werd door onze 'Nederlandse bril'. De manier van kijken naar het zorgstelsel in Finland deden we in het begin voornamelijk in vergelijking met het Nederlandse zorgstelsel. Naarmate we het Finse zorgstelsel beter begrepen werd de plaats van het social work in Finland ons meer en meer duidelijk. We zien met een positief gevoel terug op onze periode van voorbereiding. In het begin van ons onderzoek hebben wij de achtergrond van het Finse zorgstelsel beschreven (Hoofdstuk 2.5). Dit bleek tijdens het hele onderzoek van grote waarde. Iedere keer hebben we teruggegrepen op de basisprincipes van de Finse verzorgingsstaat. Dit stelde ons in staat om het social work in de Finse context te begrijpen. Daarnaast hebben wij gesprekken gevoerd met verschillende professoren van de *University of Eastern Finland*. Al snel werd duidelijk dat we in verband met het afnemen van interviews we rekening moesten houden met de werkdruk van de social workers in Finland. In Finland is het niet mogelijk om zomaar een social worker te interviewen. Er zijn verschillende toestemmingsformulieren die ingevuld moeten worden, voordat je een interview kunt afnemen. Deze formulieren zijn daarnaast ook alleen in het Fins beschikbaar. Doordat deze informatie al naar voren kwam in onze voorbereiding hebben we daar direct op ingespeeld. We hebben besloten om te proberen interviews af te nemen met social workers in het werkveld. Professor P. Pölkki was bereid om ons hierin te begeleiden. Zij is er

echter niet in geslaagd om personen te vinden die bereid waren om mee te werken. Wij hebben vervolgens besloten om alleen interviews af te nemen bij professoren/medewerkers van de University of Eastern Finland. Omdat wij graag informatie wilden van social workers die werkzaam zijn in de praktijk hebben we gezocht naar professoren met werkervaring in het social work werkveld. Uiteindelijk zijn we in deze doelstelling geslaagd. Wij zijn heel blij dat we ons goed voorbereid hebben, zodat we op deze situatie adequaat en goed konden reageren. We concluderen achteraf dat een goede voorbereiding noodzakelijk is om problemen of vertraging te voorkomen.

In de vooruitblik schreven wij over de impact die de Engelse taal op ons zal hebben. We waren ons er van bewust dat het lezen, begrijpen, selecteren en vertalen van Engelse literatuur veel tijd zou kosten. Achteraf zien we dat dit daadwerkelijk veel tijd heeft gekost. Een groot deel van ons onderzoek bestond uit het selecteren en vertalen van literatuur. De eerste weken hebben we onze planning ook stevig moeten aanpassen omdat we in tijdsnood kwamen, de reden hiervoor was dat het vertalen veel tijd in beslag nam. Later in het onderzoek konden we beter inschatten hoeveel tijd dit alles innam. Hierdoor zijn we halverwege het onderzoek niet meer tegen dit probleem aangelopen.

We hebben ook geschreven over de beperking in het vinden van literatuur in het Engels. Achteraf is dit ons meegevallen. Er was veel informatie in het Engels beschikbaar en de meeste websites die voor ons van belang waren konden worden opgevraagd in het Engels. Het vertalen en verwerken van de interviews was daarentegen een enorm grote klus. We hebben ons van te voren niet gerealiseerd dat dit zoveel tijd zou kosten. Gelukkig konden we vanuit eerdere ervaring hier rekening mee houden in de planning.

Als we bij wijze van spreken ons onderzoek opnieuw zouden moeten doen, zouden we op basis van onze ervaringen sommige dingen anders aanpakken.

Een van de zaken die het ons onnodig moeilijk heeft gemaakt is dat we ons niet hadden gerealiseerd dat het social work totaal anders wordt vormgegeven in Finland. Omdat het social work anders is vormgegeven dan in Nederland werkte dit door in veel facetten van het onderzoek. Een voorbeeld hiervan is dat de educatie tot social worker in Finland heel veel invloed heeft op de praktijk van het social work. Organisaties en verenigingen hebben een zeer beperkte invloed op het gebruik van theorieën en/of benaderingswijzen. Vanuit ons

'Nederlands perspectief' hebben wij gedacht dat organisaties, net als in Nederland, veel invloed kunnen uitoefenen op de keuze voor of de introductie van bepaald gedachtegoed. Dit bleek in Finland echter helemaal niet het geval te zijn. Hierdoor nam ons onderzoek een verrassende wending. Gelukkig gaf onze hoofdvraag voldoende ruimte om deze wending te kunnen verwerken. Vanuit ons 'Nederlands perspectief' hadden wij gedacht veel organisaties te kunnen benaderen die helpend zouden kunnen zijn bij eventuele versterking of introductie van het contextuele denken. Maar toen wij erachter kwamen dat de opleidingsinstellingen in Finland veel invloed hebben op de keuze en kennis van theorieën en/of benaderingen zagen wij dat we met een 'Nederlandse bril' dit onderzoek hadden voorbereid. Achteraf zouden wij ons meer verdiept hebben in hoe alles in Finland wordt gerealiseerd. Op het moment dat het voor ons duidelijk werd dat de universiteiten veel invloed hebben op de praktijk van het social work hebben we ons sterk gerealiseerd dat ons onderzoek heel anders had kunnen lopen. We hebben gezien dat als onze vraagstelling niet zo breed was, ons onderzoek totaal veranderd had moeten worden. We zijn dan ook erg dankbaar dat we dit niet hebben hoeven doen.

Als we terugkijken zien we dat dit onderzoek heeft bijgedragen aan verdieping van onze visie op social work. Deze verdieping begon al direct toen wij onderzochten hoe het social work in Finland werd vormgegeven. Het was voor ons heel interessant om te zien dat de principes vanuit de International Federation of Social Workers (IFSW) op verschillende manieren kunnen worden vormgegeven. Want ook het social work in Finland neemt deze principes in acht. Het was voor ons werkelijk verrassend om te zien dat het huidige social work in Finland ook sterk bepaald wordt door de geschiedenis. Het heeft onze ogen geopend voor het feit dat het social work zoals we dat nu kennen in Nederland ook een hele ontwikkeling heeft ondergaan. We zijn ons hier nog nooit zo bewust van geweest als nu.

Een werkelijke verdieping was voor ons ook het volgen van lessen op de University of Eastern Finland. We hebben veel zicht gekregen op internationale aspecten van het social work. Dit vermakkelijkte soms ook het plaatsen van verschillende onderdelen van het onderzoek. Een voorbeeld is dat we een vak hebben gevolgd waarin we de geschiedenis van het social work hebben bestudeerd. In Finland besteedt men veel aandacht aan de geschiedenis omdat het social work zich heeft ontwikkeld als een academische discipline. Deze discipline wil graag haar eigen geschiedenis exploreren. Het academische principe van

het zoeken naar de 'eigen' wortels van een discipline kwam ook terug in de gesprekken met professoren en in de interviews. Zonder de kennis die we hiervan hebben opgedaan door op de universiteit vakken te volgen, was het voor ons veel moeilijker geweest om dit alles in het juiste perspectief te plaatsen. De combinatie van studeren en het doen van een afstudeeronderzoek was mede om deze reden van een geweldig toegevoegde waarde.

Dit onderzoek heeft ook bijgedragen aan onze persoonlijke ontwikkeling. Doordat we drie maanden lang in Finland hebben gewoond hebben we veel kansen gekregen om onszelf op verschillende gebieden te ontwikkelen. We zouden alle studenten daarom uit willen dagen om eens een paar maanden naar het buitenland te gaan om te studeren of om onderzoek te doen. We hebben gemerkt dat het wonen in een andere omgeving, het wennen en aanpassen aan andere gewoonten, zorgt voor een stuk persoonlijke flexibiliteit.

De samenwerking hebben we als positief ervaren. We zijn blij dat we ons goed hebben voorbereid op de samenwerking. We hebben gemerkt dat het voor ons beiden prettig was om een goede planning te maken. Dit heeft ervoor gezorgd dat we alle onderdelen binnen de tijd konden afronden. Het feit dat we beiden voor het beste resultaat zijn gegaan heeft er voor gezorgd dat we het beiden helemaal eens zijn geworden over het totaalproduct. Iedere keer hebben we momenten ingelast om elkaars stukken te beoordelen. Hierdoor kunnen we zeggen dat we optimaal hebben samengewerkt. We hebben nauwelijks strubbelingen gehad en het heeft ons beiden verrijkt.

Als laatst willen we benoemen dat het afstuderen in Finland een verrijking is voor ons als aankomend professional. Door ons te verdiepen in het zorgstelsel en het social work van Finland zijn wij ons meer bewust van de internationale verschillen. Ons beeld van het social work is nu veel meer uitgebreid.

De hele periode is voor ons een onvergetelijke ervaring en heeft ons veel kennis en inzicht gebracht.

Literatuurlijst

Adams, E., Shardlow. (2001). Key Themes in European Social work. Dorset: Russell House Publicing

Baarda, de Goede en Teunissen. (2005). Basisboek Kwalitatief Onderzoek: Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek. Groningen: Wolters-Noordhoff bv.

Brauns, H.J., Kramer, D., Satka, M. (1984). Work Education in Europe, a comprehensive description of social work education in 21 european countries. Social work Education in Finland. Frankfurt am Main: Eigenverslag des Deutschen Vereins Fur offentliche und private fursorge.

Egan, G. (2004). Deskundig Hulpverleners. Assen: Koninklijke van Gorcum bv.

Hämäläinen, J. & Niemelä, P. & Vornanen, R. (2010). Social Work in Finland. In: P. Erath & B. Little-child (eds.) Social Work across the Europe. Ostrava: European Research Institute for Social Work, 43–54.

Holstvoogd, R. (2006). Maatschappelijk werk in Kerntaken, Houten: Bon Stafleu van Loghum

Littlechild, B., Erath, P., Keller, J., Hämäläinen, J., Niemelä, P. (2005). De- and Reconstruction of European Social Work: impacts on social work. Stassfurt: ISIS

Michielsen, M., Mulligen, W., Hermkens, L. (1998). Leren over leven in loyaliteit. Amersfoort: Acco

Payne, M. (1197). Modern Social Work Theory. Londen: Macmillan Press LTD

Soydan, H. (1998). The History of Ideas in Social Work. New York: Venture Press

Sluiter, S. (2010). Signalering in het maatschappelijk werk. Houten: Bon Stafleu van Loghum

Staub-Bernasconi, S. (2009). In: Dorrity, C/Herrmann, P. (Eds.): Social Professional Activity

Internetpagina's

City of Kuopio. (n.d.). Social Services. Bekeken op 24 april 2012, op

<http://www.kuopio.fi/web/social-and-health/social-services>

Finnish Government. (n.d.). Finnish Government. Bekeken op 29 februari 2012, op

<http://government.fi/etusivu/en.jsp>

Finnish Government. (n.d.). Programme of Prime Minister's Office. Bekeken op 29 februari 2012, op <http://government.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf/en334743.pdf>

Finnish Government. (n.d.). Finnish Government. Bekeken op 7 maart 2012, op

<http://government.fi/etusivu/en.jsp>

International Federation for Social Workers. (n.d.). Social Work. Bekeken op 23 februari 2012, op <http://www.ifsw.org/p38000324.html>

Kananoja, A. (2009). PRACTICE-RESEARCH IN SOCIAL WORK IN FINLAND

BACKGROUND FACTORS AND DEVELOPMENTS. Bekeken op 16 april 2012, 7 mei 2012, 8 mei 2012, op http://www.socsci.soton.ac.uk/spring/news/kanaoja_practice_research.pdf

Leren over leven. (2009). ConteFxtuele hulpverlening in de praktijk. Bekeken op 17 maart 2012, op <http://www.lerenoverleven.org/over-contextuele-hulpverlening/contextuele-hulpverlening-in-de-praktijk.html>

Ministry of Education and Culture. (n.d.). University Reform. Bekeken op 20 april 2012, op http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/Hankkeet/Yliopistolaitoksen_uudistaminen/index.html?lang=en

Ministry of Social Affairs and Health. (n.d.). Social and Health Services. Bekeken op 14 maart 2012, op http://www.stm.fi/en/social_and_health_services

Ministry of Social Affairs and Health. (n.d.). Social services. Bekeken op 26 april 2012, op http://www.stm.fi/en/social_and_health_services/social_services;jsessionid=2b042a92040bd63500e45a0f2dfc

Ministry of Social Affairs and Health. (n.d.). Bekeken op 16 maart 2012, op <http://www.stm.fi/en>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (n.d.). Bakens Welzijn Nieuwe Stijl. Bekeken op 30 maart 2012, op <http://www.invoeringwmo.nl/onderwerpen/bakens-welzijn-nieuwe-stijl>

Rijksoverheid. (n.d.). Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Bekeken op 19 maart 2012, op <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/vws/onderwerpen>

Socca. (n.d.). The Centre of Excellence on Social Welfare in the Helsinki Metropolitan Area. Bekeken op 8 mei 2012, op http://www.socca.fi/in_english/

SOSnet. (n.d.). Schools of social work in Finland. Bekeken op 12 april 2012, op http://www.sosnet.fi/In_English/Undergraduate_Studies/Schools_of_Social_Work_in_Finland.iw3

SOSnet. (n.d.). Academic social work education in Finland. Bekeken op 16 april 2012, op http://www.sosnet.fi/In_English/Undergraduate_Studies/Social_Work_Education_in_Finland.iw3

SOSnet. (n.d.). Professional Licentiate Studies. Bekeken op 7 mei 2012, op http://www.sosnet.fi/In_English/Professional_Licentiate_Studies.iw3

The Finnish Society of Social Work Research. (n.d.). Etuvisu. Bekeken op 25 april 2012, op <http://www.sosiaalityontutkimuksenseura.fi/engl.htm>

Wikipedia. (n.d.) Scandinavisch Model. Bekeken op 5 maart 2012, op http://nl.wikipedia.org/wiki/Scandinavisch_model

Bijlagen

- Bijlage 1** Schematisch overzicht van het Ministry of Social Affairs and Health and Related Authorities
- Bijlage 2** Belangrijke onderdelen Universities Act 558/2009
- Bijlage 3** Lijst contactgegevens belangrijke (koepel)organisaties in social work